

משרד החינוך
המכירות הפדגוגיות
אגף המורשת
תרבות יהודית ישראלית

ספר היוצא

מחקר ופיתוח
יוזמות פדגוגיות
בתרבות יהודית ישראלית

מחזור א'
תשע"ט

הוצאה לאור: גף הפרסומים

עיצוב: סטודיו שושנה שחר

עריכה: נירה נחליאל

מנהל תוכנית יוזמו"פ: שמחה לוי

מנהל תחום הדעת תרבות יהודית-ישראלית: יובל סרי

צוות התוכנית: שמחה לוי, נירה נחליאל, מיכל ברגמן

פרנטים לתרבות יהודית-ישראלית: עדנה בן בשט, שלמה ווסקוביניק, שלומית קורביארסקי,

שרה קוך, ד"ר דני קרן, מיכל רוט-ברגר, ציפי שאבי

מדריכות תרבות יהודית-ישראלית

התוכנית התקיימה בתמיכת קרן אביחי

תוכן העניינים

5	ברכת מנהל תחום דעת תרבות יהודית-ישראלית.
7	ברכת צוות התוכנית
9	תוכנית יוזמו"פ - מחקר ופיתוח יוזמות פדגוגיות בתרבות יהודית-ישראלית
12	בית-מדרש - הטמעת החברותא בבית-הספר
14	גינת שבעת המינים בשבילי הערכים בזיקה לקיימות ולבריאות
16	שע"ר: שיעור ערכי רגשי
18	יוצאים החוצה - מתבוננים פנימה
20	שולחן המסורת האקולוגי
22	בית-מדרש אנתרופולוגי במגוון אומנויות
24	דילמות ערכיות (יהודיות-דמוקרטיות) במורשתו של מנחם בגין
26	דילמות מוסריות של דמויות מופת בתרבות היהודית-ישראלית
28	לומדים תרבות יהודית-ישראלית דרך משחק
30	שישי בש"ש (שישי שובר שגרה) אגדות והגדות בראי האומנות
32	"בן גוריון מכריזים בזאת"
34	צופן המגילה כמצפן לעצמאות
36	בשביל הערכים - דרך ערך דרך חיים
38	חגי ישראל במוזיקה ובאומנות
40	תוכנית מצוינות במדעי הרוח, "כוכב צדק"
42	כולנו כחז"ל - תלמודיה ללמידה בחברותא
44	בית-מדרש בראי האומנות
46	חוגגים בחברותא
48	זיכרונות מארץ ישראל, הכמיהה והזיקה לארץ ישראל ולירושלים, עמיות יהודית
50	לכל תרבות יש זכות שווה להיות שונה
52	מדברים תרבות ערכית יהודית-ישראלית בחדר TED
54	ישראל שלי - שורשים וחלום
56	ואהבת - לבנות יחד גשרים בין האתמול והמחר
58	לטייל בישראל בעקבות מנהיגים ודמויות מופת

- 60..... ציר זמן כחוט מקשר ומאחד
- 62..... חברותא מדרשית
- 64..... צא ולמד למידה בית-ספרית
- 66..... שישה כובעים ואגדה
- 68..... שירים מספרים תרבות יהודית-ישראלית
- 70..... עתודת הומניסטיקה
- 72..... שביל בתי ישראל
- 74..... חיים משותפים
- 76..... מטיילים ושרים בשביל הסנהדרין
- 78..... נבחרת בצלאל
- 81..... דף קשר
- 83..... בתי-הספר ביוזמו"פ - מחזור ראשון (לפי מחוזות)

ברכת מנהל תחום דעת תרבות יהודית-ישראלית

לפני כשנה וחצי, כשיצאנו לדרך עם תוכנית יוזמו"פ - יוזמות פדגוגיות בתרבות יהודית-ישראלית, חשבנו, שהחיבור בין 'יוזמות' - אחת מהמילים המזהות ביותר עם המאה ה-21, והמתקשרת פעמים רבות למדע ולטכנולוגיה לבין 'תרבות יהודית-ישראלית' - שמזהה עם אלפי שנים של תרבות ומסורת וקשורה לארון הספרים היהודי-ישראלי - הוא חיבור מתבקש. שכן, הוא מבטא ערך חשוב ומשמעותי בתרבות שלנו: **מסורת וחדוש**, ערך שמר את היהדות כתרבות יוצרת, חיה, מתפתחת ורלוונטית לאורך התקופות השונות. ואם כך קרה בימים ההם, אז מוטל עלינו, נציגי משרד החינוך שאמונים על תחום לימודי היהדות בבתי-הספר הממלכתיים, להמשיך בדרך זו, ולעודד ולאפשר זאת בזמן הזה באמצעות הזמנת המורים והתלמידים ליצור ולהצמיח תרבות יהודית-ישראלית בית-ספרית אותנטית ומשמעותית.

כמו יעקב בבית אל, שחולם על "סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה", כך ביקשנו להעניק לכם את האפשרות לעצור לרגע, להתבונן סביב, להניח את הסולם שלכם על אדמת בית-הספר, לחלום, ודרכו לטפס ולבחור כיצד לממש את הסיפור היהודי-ישראלי שלכם. אתם נעניתם ובניתם את הסולם, כל בית-ספר בדרכו.

אני מקווה שהצלחנו לסייע לכם במימוש מטרה חשובה זאת באופן שרציתם, ומאחל לכם להמשיך לטפס.

יובל סרי

מנהל תחום דעת תרבות יהודית-ישראלית
אגף מורשת, משרד החינוך

ברכת צוות התוכנית

למסיימי שנה ראשונה של מחזור א' בתוכנית יוזמו"פ - ראשית, ברכות עם הגיעכם לשלב זה. אנו מכירים את העומס שעמסתם על שכמכם ומוקירים את הנחישות והמקצועיות שבהן פעלתם ואתם פועלים.

תוכנית יוזמו"פ מבוססת על שתי הנחות יסוד חדשניות: האחת, האמון הגדול שיש לנו בכוחם של צוותי בתי-הספר להוביל מהלכי שינוי פדגוגיים משמעותיים - להם הידע וידיעת ההקשר והצורך. משניתן בהם אמון ותינתן להם האפשרות לחלום הם יחלמו גבוה ואותנטי. פעילות ויוזמה 'מלמטה למעלה' מצמיחות ומעצימות את כוחות החינוך המקומיים.

השנייה, האמונה שהתרבות היהודית-ישראלית והמקצוע שנוסד להוראתה הם תחום דעת אינטרדיסציפלינרי אשר משמש קרקע פורייה לעיסוק עומק בכל אתגרי מערכת החינוך. באמצעות עיסוק בתוכני התרבות היהודית-ישראלית אפשר לרפא אקלים בית-ספרי, לשפר דרכי הוראה-למידה ולטפח קהילתיות וקשרי הורים ובית-ספר. "הפוך בה והפוך דכולה בה".

החיבור בין שתי הנחות היסוד מאפשר לנו להניח לכם לחלום, להעמיק בתוכני תחום הדעת ולהחיות את התרבות העשירה שלנו, ובאמצעות כל אלה להעמיק בפדגוגיה של המקצוע. בספר שלפנינו ניתן למצוא יוזמות מגוונות. העושר מבטא את הצרכים המגוונים ואת האפשרות למצוא להם מענה בתרבות יהודית-ישראלית.

נשמח להמשיך ללוות אתכם גם בשנת הלימודים תש"פ ביישום תוכניות היוזמה וההטמעה שלהן. תודתנו נתונה לרפרנטיות ולמדריכות תרבות יהודית-ישראלית על שיתוף הפעולה ועל הליווי של מובילי היוזמות, ולקרן אביחי ולעליזה קורב על תמיכתם בתוכנית.

בהוקרה
צוות התוכנית

תוכנית יוזמו"פ - מחקר ופיתוח יוזמות פדגוגיות בתרבות יהודית-ישראלית

חזון תוכנית יוזמו"פ הוא להצמיח בבתי-הספר יוזמות פדגוגיות שסביבן יתגבשו צוותים צמאי חדשנות חינוכית המחויבים למקצוע תרבות יהודית-ישראלית, ובאמצעותם להשפיע על איכות הוראת המקצוע.

על היוזמה לכלול מהלך פדגוגי מקיף מבחינת שכבות הגיל המשתתפות ומבחינת הפריסה על פני חודשים אחדים, ולהביא להעמקה ולהטמעה של הלמידה המשמעותית והחוייטית של תוכנית הלימודים בתחום הדעת תרבות יהודית-ישראלית, תוך שימוש במתודולוגיות למידה תואמות מקצוע וחדשנות פדגוגית.

מטרות התוכנית הן:

1. מיצובו של תחום הדעת תרבות יהודית-ישראלית כמקצוע משמעותי במערכת החינוך.
2. פיתוח אמצעי הוראה ותוכניות בית-ספריות ייחודיות להעמקת תוכנית הלימודים בתחום הדעת - תרבות יהודית-ישראלית.
3. יצירת צוותי מורים מחויבים להוראת תחום הדעת ולחדשנות פדגוגית בו.
4. יצירת זיקה בין תחום התרבות היהודית-ישראלית לחדשנות וליזמות.

תפיסת ההפעלה

הפעלת התוכנית מתבססת על מהלך מתמשך של הכשרה, של השתלמות וליווי של מובילי היוזמה. וזאת, בשילוב צוות ההדרכה של תרבות יהודית-ישראלית בראשות המדריכים המחוזיים (רפרנטים) בכל מחוז.

בתי-הספר השותפים ליוזמה מתחייבים להקים צוות, למנות מורה שיוביל את היוזמה וישתתף בכל מסגרות ההשתלמות. המורים המובילים מכל בתי-הספר משתתפים בהשתלמות בת שלושה ימים, ביום עיון ובהשתלמות השנתית - 'קהילות עשייה'.

מנהל בית-הספר הוא דמות מרכזית, והצלחתו מותנית במעורבותו. לשם כך משתתף המנהל בחלק ממפגשי ההשתלמות של המורים המובילים.

בתי-הספר שנבחרים להשתתף בתוכנית זוכים למענק כספי, לתמיכה בכל היבטי הפעלת היוזמה - החל מפיתוח צוות ופעילות חווייתית ועד לסביבות למידה חדשניות.

היוזמות

בית-מדרש - השמעת החברותא בבית-הספר

אחוות אחים | קריית מלאכי | מחוז דרום

מנהלת בית-הספר: קלרה לוי

מובילת היוזמה: אסתר נגר

צוות היוזמה: אסתר נגר, קלרה לוי

התחלנו את היוזמה כתוכנית הרצה (פילוט) בקבוצה בת כ-15 תלמידים מובילי חברותא, הנפגשים אחת לשבוע. הם מתנסים בתהליך הלימוד בחברותא במהלך לימוד המקורות היהודיים, ולאחר מכן מסייעים בלימוד בכיתות כמובילי התהליך. במהלך התוכנית הובילו התלמידים לימוד בחברותא עם המורים, עם חבריהם לכיתה במהלך שיעורים, עם ההורים, וכמובן שנמשיך עם לימוד בכיתות האם.

היוזמה

התלמידים מדברים 'יהודית' ו'חז"לית', ומשתמשים בשפת החברותא: למדנו, הייתה לנו מחלוקת, הסכמתי או לא הסכמתי איתו, ועוד.

הצלחה

חלק מהתלמידים הועצמו בעקבות התהליך, שנתן להם תחושה של שווה בין שווים, מכיוון שהם בקבוצה נבחרת. הם מרגישים קבוצה שניכרת גם בתלבושת שלהם בהפסקות הפעילות.

האתגר הוא למנוע מן התלמידים המשתתפים מלפרוש. מנגד, תלמידים נוספים מעוניינים להצטרף ואנו מתלבטים אם לצרף אותם ובאיזה שלב.

אתגר

אתגר נוסף - תלמידים שמתקשים. יש להכריע אם לבחור את אלה שמעוניינים מאוד אך קשה להם. עם זאת יש לציין, שאף שלא נבחרו התלמידים המוצלחים ביותר, היינו עדים להפתעות נעימות.

אני חושבת שיש להמשיך לשתף תלמידים שהישגיהם בלימודים אינם גבוהים וכך גם מעמדם החברתי. לתלמידים האלה ניתנת האפשרות לדבר, להסביר ולהביע את דעתם ללא חשש, וכאשר הם מלמדים אחרים הערך העצמי גבוה יותר.

מטא-לעיתים

הרחבת המעגל למורות נוספות, המתלהבות ומספרות על שיעורי חברותא בכיתתן. הייתי רותמת אותן, ויחד איתן בהדרכתי, נכין יחידות קצרות בתוך שיעורים ללימוד בחברותא.

**"אמר רבי חמא בר חנינא: אין סבין מתחדצת אלא בירק של חדרתה,
כך אין תלמיד חכם מתחדצ אלא בחכרו" (בראשית רבה, ט)**

**מדיברי שותפים
ומשתתפים**

מילות, לאחר השיעור בחדר המורים:

"אסתר, היה מקסים. יותר מכול היה מרגש לראות דיוקא את התלמידים הביןונים בפעולה משמעותית, יושר כוח לתלמידים".
"כמה אפשר ללמוד מחדרשים...".
"היה מרגש ללמוד את המורים הקטנים... מכל מלמדי השכלתי... נהניתי מחוויות למידה בהנחיית התלמידים".
"זו אחת המליאות המעניינות והחוויות שהיו לי".

לימוד בחברותא

**ילדי החברותא בהפסקה פזולה
בחדר בית הספר**

גינת שבעת המינים בשבילי הערכים בזיקה לקיימות ולבריאות

אלון | חיפה | מחוז חיפה

מנהלת בית-הספר: ענת כח

מובילות וצוות היוזמה: ריטל בן שמעון, מאיה פיניקה, ענת כח

בית-הספר הוא בית-ספר 'מוביל בתוכנית התקשוב', 'ירוק מתמיד', 'מקדם בריאות' וייחודיותו בלמידת מעו"ף - למידה מבוססת עניין ופרויקטים.

היוזמה

לכן בחרנו לקדם יוזמה חינוכית המובילה לקראת הקמת גינת שבעת המינים - בשבילי הערכים, בזיקה לקיימות ולבריאות, תוך שילוב כמה תחומי דעת: תרבות יהודית-ישראלית, תנ"ך, גיאוגרפיה, חינוך לחיים בחברה, שפה עברית, מולדת, היסטוריה, מדעים, מפתח הל"ב, מוזיקה ואומנות. היוזמה מיועדת לתלמידים בכיתות א-ו.

הקמת גינת שבעת המינים בתוך בית-הספר מזמנת למידת חקר, מעוררת סקרנות, עצמאות ומעניקה תחושת העצמה לתלמידים בסביבת למידה חוץ-כיתתית, והמשך עשייה סביבתית בדגש על צמצום משאבים ועל אורח חיים מקיים. התהליך כולל הקמת 'סוכת גפנים' בשילוב 'פסל חברות' לעריכת דיונים בחברותא בסוגיות שונות המועלות סביב מדרשים, שירים ומקורות שונים מארון הספרים היהודי. וכל זאת - בגינת שבעת המינים.

במסגרת היוזמה הוקם גן ובו גדלים שבעת המינים כסביבת חקר, בית גידול וקרע לחברותא. כל שכבה בבית-הספר הגרילה את אחד משבעת המינים במהלך חשיפה לנושא הבית-ספרי 'בשבילי הערכים', בזיקה לקיימות ולתרבות מורשת ישראל. כל כיתה תפיק מיזם בנושא שבעת המינים. בכיתות חזרנו על 'החמסה' של למידת המעו"ף, ערכנו סיעור מוחות בנוגע לקשר בין למידת המעו"ף לשבעת המינים, ונדרשנו לקבוע לוח זמנים בציר זמן לכמה שיעורים הקשורים לפרויקט, ועמידה בו.

הלמידה החלה באחד משבעת המינים, בחשיבה מסדר גבוה, בעבודה בקבוצות עם מקורות מידע שונים והשלמת פרטים בכרטיסי מידע על אודות כל אחד משבעת המינים, וכן היכרות עם מדרשים, עם שירים ועם מקורות אחרים בארון הספרים היהודי בשילוב התקשוב, הקהילה ובסביבות למידה שונות. חשוב לציין את העיסוק בערכים כגון שיתוף והשתתפות, התמדה, אחריות, שיתוף פעולה, נתינה, עבודת צוות, אהבת המולדת וזיקה לטבע. התלמידים מצאו את החיבור בין היוזמה הנוכחית לתוכנית הלימודים בתרבות יהודית-ישראלית, וגילו את הערכים המובילים את עיקר הלמידה בתחום.

למידה מבוססת עניין ופרויקטים בכל השכבות בבית-הספר במהלך חיבור לערכי תרבות ומורשת ישראל, למידה עצמאית של התלמידים, עשייה, הקשבה, מוטיבציה לחקור והתמקדות בחקר ובתהליך במקום בתוצר.

היוזמה

ההשתלמות הבית-ספרית והרחבת עולם הידע והמיומנויות בקרב צוות בית-הספר תמכו בחשיבה מסדר גבוה, שעל-פיה יוצרים המורים קרקע לחשיבה 'מחוץ לקופסה', מחדדים את העיסוק

*"דור אחד ויזר איננו זורק אל על האשפה את ירושת הדורות [...]
יש שהוא נאחז במסורת קיימת ומוסיף עליה, ויש שהוא יורד לעלי
גרוטאות, חושף נשכחות, מחרק אותן מחלוצותן, מחזיר לתחייה
מסורת קדומה שיש בה כדי להזין את נפש הדור האחד" (ברא כצ'סלון)*

בתפקיד המורה כמנחה המאפשר התנסות בחוויות המדגישות אופני למידה מגוונים ומרעננים בכיתה ומחוצה לה.

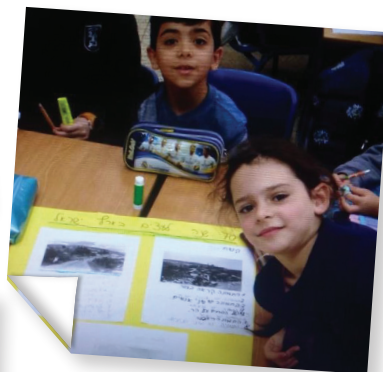
במסגרת היוזמה, הצבנו לעצמנו מטרות אחדות בתחומים הלימודי, החברתי, הערכי והרגשי - כל תלמיד יגיע לפיתוח ולמימוש הפוטנציאל הטמון בו באמצעות שליטה במיומנויות היסוד, תוך התאמה לקידום היוזמה והייחודיות לצורכי הלומדים.

אתגר

אנו נמצאים בתהליך הקמת הגינה, ושואפים להרחיב את היוזמה ואת המרחב הלימודי הכרוך בה, ולבנות פינות למידה חוץ-כיתתיות לגיוון דרכי הוראה למידה.

מבט לעתיד

שע"ר: שיעור ערכי רגשי

אסיף | משגב | מחוז התיישבותי

מנהל בית-הספר: אמיר הרפז

מובילת היוזמה: רות בילסקי

צוות היוזמה: רות בילסקי, חגית בן משה, רותי גבעתי, ליאור סויסה, מוריה כהן

פיתוח תוכנית לימודים לשכבת ז', המאגדת את המקצועות ספרות, תנ"ך ותרבות יהודית-ישראלית. מטרת התוכנית לתת במה לשיח ערכי-רגשי, השואב מן הטקסטים הקדומים והעכשוויים, מתוך שאיפה לעסוק בסוגיות הרלוונטיות לחיי התלמידים כיום. הממשק בין אוצרות העבר לשאלות היום-יום מאפשר הפריה הדדית: שאלות עכשוויות מקרבות את התלמידים לכתבים, ואילו הטקסטים מאפשרים דיון מקדם בסוגיות היום-יום.

לצד המטרה הערכית-רגשית, התוכנית מציבה יעדים נוספים: פיתוח מיומנויות בתחומי השפה הכתובה ופיתוח היכולת לסיג ושיח (דיבייט), פיתוח יכולת הבנה, ניתוח והעמקה. השיעורים נעים אפוא מן הדיון הרגשי לעבר המאמץ הלימודי, כשכל אחד מהם מקדם את רעהו. לתוכנית מבנה קבוע בשתי המחציות: מבוא, עבודת חקר, תוצר (משחוק).

נושא המחצית הראשונה - התחלות ושינויים. נושא המחצית השנייה - חברות.

היוזמה

- ▶ לאחר שיעור על חרם ניגש אלי אחד התלמידים וסיפר, שעושים חרם על אחת התלמידות בבית-הספר. השיתוף אפשר לנו לטפל בבעיה כבר בתחילת התהוותה.
- ▶ בעבודה על התוצר שנגעה לדמות משמעותית עבורי שעברה שינוי, הזמנו סבתא שסיפרה את סיפור השינוי שעברה. השיעור הזה היה משמעותי מאוד ושם דגש על החיבור בין תהליכי הלמידה לחיים.
- ▶ המשחוק העצים מאוד את התלמידים ושימש כלי להפצת הידע הנלמד.

אתגר

- ▶ יצירת המשחוק כאשר לתלמידים יש ידע רב יותר מאשר למורים בהיבט הטכנולוגי.
 - ▶ שינוי תפקיד המורה בחלק מהשיעורים - ממורה למנחה, הנחיית הצוות, הובלת הצוות.
- לבחון ולהעריך את התוכנית כולה לאור הביצוע בשנה החולפת ולבדוק באילו שיעורים יש לדייק יותר, אילו דורשים שינויים ואילו מהם הוכיחו את עצמם.

מבט לעתיד

בנוסף - לבנות מערכים מסודרים לכל השנה.

טובים הפנים מן האחד אשר יש להם שֶׁכֶּר טוב מצאנו,
כי אם יפלו האחד יקים את חברו ואילו האחד שיפול ואין שֶׁנִּי להקיא.
(קהלת, ד: ט-י)
"כל זמן שאדם חי הוא יכול להשתנות". (דוד בן-גוריון)

מצהרי שותפים
ומשתתפים

מורה: "היה מרתק לקרוא על התבוננות של התלמידים שהובאו בראיונות של בני המשפחה"
תלמידים:

"אני אלה את שילוחי ש"ר, כי אנחנו מצהרים על החיים שלנו והדיונים מצהרים עלינו".
"המשחק יש לי אפשרות להטא את מה שצמח בדרכי שאהבה עלי, במחשבה".
"למדת לעבוד במהירות ולוהות מזה..."

יוצאים החוצה - מתבוננים פנימה

אפק | קיבוץ אפק | מחוז צפון

מנהלת בית-הספר: רבקה בנימין

מובילת היוזמה: מירב לטמן

היוזמה תאפשר לנהל שיעור משמעותי מחוץ לקירות הכיתה. הכשרת אזור שבו חצר לימודית המאפשרת למידה משמעותית וקידום מרחבי למידה חדשניים המזמנים ומעצימים תהליכי למידה ייחודיים. 'מגרש המשחקים' יהפוך לאזור מעשיר ומלמד. מורה יוכל לערוך בו מפגש, להיעזר בחלק מהמתקנים או להתמקד באחד מהם. לכל מתקן - פעילויות המותאמות לשכבות השונות. התכנים הפדגוגים משתנים על-פי מעגלי החיים והלמידה השונים.

היוזמה

בניית דגם ארץ ישראל נעשתה על-ידי התלמידים בליווי איש מקצוע. התלמידים חקרו ולמדו, הציעו רעיונות ולקחו חלק פעיל בתכנון ובביצוע. הם התגייסו במלוא המרץ והחדווה לעבודת כפיים קשה ולעבודת צביעה עדינה. במהלך הבנייה הסבירו התלמידים באופן ספונטני לתלמידי השכבות הנמוכות שהביטו בסקרנות בתהליך ויזמו פעילויות לימודיות להמשך. גם לאחר שהסתיימה הבנייה חשים תלמידי השכבה אחריות לדגם שבנו ודואגים לשמור עליו ולתחזק אותו.

הצ'ורה

האתגר הגדול הוא הזמן הפנוי. ריבוי המשימות והפרויקטים בתוך בית-הספר של בעלי התפקידים השונים מקשה על הוספת פרויקט חדש.

אתגר

אנו שואפים להמשיך ולהכשיר מתקנים בחצר בית-הספר ולהנחיל את רוח התרבות היהודית-ישראלית בכל מקצועות הלימוד.

מבט לעתיד

האדם באשר הוא אדם, צריך להיות תמיד בתוך הטבע; כי הטבע הוא
לאדם המרגיש והמכיר ממש מה שהוא חסר. (א"צ גורדון)

מדינת ישראל
ומתנתנים

מורה: "אנחנו מוציאים את הילדים אל הטבע כדי שיהיה להם חוויה יוצאת דופן עם
הטבע".

המורה כיתה ב': "אני נהנה לצאת ולשחק, אפשר ללמוד לא רק עם אור וספר".

בניית דגם של אי

סוף המהלך: שני המורים מופיעים

שולחן המסורת האקולוגי

אקולוגי | יבנה | מחוז מרכז

מנהלת בית-הספר: שוש גופשטיין

מובילת היוזמה: ליטל דנינו

הקמת מרחב למידה חווייתית, מזמון, מסקרן, עשיר, פעיל ומעודד למידה בתחום תרבות יהודית-ישראלית, כדי לתת במה ולאפשר למידה חווייתית של תכנים במורשת ישראל, עם דגש על חג ומועד, על שבת ועל ערכים שיילמדו על ציר הזמן בלוח השנה העברי.

היוזמה

אל בית-הספר באים תלמידים מבתי בעלי מגוון זהויות - חילוניים ומסורתיים ולעיתים אף דתיים, שנושאים מגוון של מורשות המאפיינות את קהילות ישראל בארץ ובתפוצות, ממזרח וממערב. הקשר בין ישראליותם ליהדותם מוגדר על-ידי המוצא האתני שלהם בלבד, וכפועל יוצא מכך, חשים רבים מהם בנתק בין זהותם הישראלית לזהותם היהודית. מנגד, תלמידים רבים במערכת הממלכתית, הבאים מבתי המגדירים את עצמם כמסורתיים אינם מוצאים עניין בתוכנית הלימודים הזאת. לפיכך, על היוזמה לתת להם ביטוי ומענה הולם, במהלך עידוד להיכרות ולדיאלוג מכבד וסובלני בין הזהויות התרבותיות שונות.

זכיתי לתכנן, לבנות, ליצור להקים את המרחב השנה - שגרם לי לאושר רב!

הצלחה

ההתמודדות עם חסר בתקציב להקמת המרחב כפי שחלמתי עליו. הסתפקתי במעט שעמד לרשותי על מנת להגשים את החלום בשנה הנוכחית.

אתגר

להמשיך ולתכנן את הרחבת המרחב, העשרתו ואף בניית חדר מורשת.

מבט לעתיד

**"המחשבה היד האדם והטוהר כרצון למקום שהוא רוצה וכמבואר
מקום אחר, שאי-אפשר יהיו שני מחשבות היחד כלל. ואפילו אם לפעמים
הולכת מחשבתו ופארתת ומטלטלת בדברים אחרים, זכרים, הוא היד
האדם לחבור ולהטוהר על כורחה אל הדרכ הישר לחשוב מה שראוי,
והוא ממש כמו סוס שפונה מן הדרכ וסר לדרכ אחר שתופסין אותו
באפסר וכיוצא ומחזירין אותו על כורחו אל הדרכ הישר. כמו כן
במחשבה ממש שיכולין לתפסה על כורחה להשיבה אל הדרכ הראוי"**
(רבי נחמן מברסלב, איקולי מוהר"ן, ע)

בית-מדרש אנתרופולוגי במגוון אומנויות

אשלים אנתרופולוגי | ראשון לציון | מחוז מרכז

מנהלת בית-הספר: אוסנת פרנקל

מובילות היוזמה: נטלי בן-סימון ודליה בן-יואר

צוות היוזמה: מנהלת בית-הספר - אוסנת פרנקל, מדריכה - דפנה קרא, מובילות - נטלי בן-סימון ודליה בן-יואר

הקמת חדר שימש בית-מדרש, ובו יתקיימו מפגשי חברותא על-פי כללי החברותא ושפת החברותא, וכן הצגת המדרשים באמצעות כמה אומנויות כגון: מחול, תיאטרון וסייח (דיבייט).

היוזמה

מטרת התוכנית לאפשר חווית לימוד משמעותית שנובעת מהלימוד ומהשיח על טקסטים המאפשרים דיון בנושאים מחיי היום-יום בדרך של חקירה, הצגת שאלות, ערעור על תפיסות ואמונות ועוד. כמו כן, מאפשר החדר עיסוק בטקסטים שמתייחסים למגוון אומנויות שמביניהן יבחרו הילדים לעסוק על-פי העדפותיהם, ואלה יעצימו את חווית הלמידה.

מלבד חווית הלימוד בחברותא, אחת מדרכי הלימוד בחדר היא מתודת הסייח והשיח (דיבייט), המסייעת לתהליכי הלמידה, ומפגישה גם היא את הלומדים עם נושאים חשובים וערכיים בדרך של ויכוח מאורגן המעודד עבודת צוות, למידה שיתופית ותורמת לשיפור יכולת הסייח והשיח והניסוח באופן ענייני.

התלמידים התנסו בלימוד בחברותא של טקסטים אחדים. עם הזמן ניכר שהתלמידים סיגלו לעצמם את שפת החברותא ואת הכללים שיצרו שיח המכבד את כלל דעותיהם ואמונתם של המשתתפים. ניכר שהלומדים נהנים מדרך זו של לימוד שאינה מונהגת בהזדמנויות אחרות, ולמידה כזו מאפשרת ללומדים להטמיע את הנלמד בדרך חווייתית וייחודית.

הצלחה

אתגר

- ▶ מתן מענה להעדפות התלמידים במגוון האומנויות להעמקה בטקסטים ובמדרשים.
- ▶ שימוש במגוון האומנויות לניתוח ולפירוש במגוון דרכים.
- ▶ העמקה וביסוס הערכים והתכנים של התרבות היהודית-ישראלית בדרכים מגוונות וחווייתיות.

"איזה חכם? האומד מכל אדם... איזהו מלאכד? המכבד את העריות"

(אבות, ד: א)

"רצונך להיות אהוב - היה אהוב"

(הבטל שטוב)

המשך שימוש בחדר המשרה אווירת למידה והעצמה. החדר מציע לילדים פינה שבה יוכלו להביע את עצמם בדרכים שונות בדיקה לערכים ולתכנים בתרבות היהודית-ישראלית.

מבט לעתיד

מדינת שותפים ומשתתפים

אוסנת פרנקל (מנהלת בית-הספר): חווית הלמידה מתעצמת כאשר לומדים בכמה מרחבים. המרחבות העולות שילוש באומנות מאפשרות לתלמידים להעצים את הלמידה ואת ההבנה של הטקסט התלמודי, ולהעמיק בתכנים ובדרכים שהוא מציע. נפוצותי לראות את התלמידים נרגשים לקראת העיסוק בטקסט ומתייחסים אליו ברצינות רבה.

דילמות ערכיות (יהודיות-דמוקרטיות) במורשתו של מנחם בגין

בגין | קריית מוצקין | מחוז חיפה

מנהלת בית-הספר: ורד פישר

מובילת היוזמה: יעל ויינברגר

צוות היוזמה: ורד פישר, יעל ויינברגר, לירון בן חמו, חברת שבלול - עולמות תוכן

בבית-ספר בגין לומדים זה שנים רבות לעומק על דמותו ועל פועלו של מנחם בגין, מעצם העובדה שבית-ספרנו קרוי על שמו. כמו כן, אנו מלמדים בצורה מעמיקה שנים רבות על ההיבטים השונים של התרבות היהודית-ישראלית. בנוסף, אנו מקדמים למידה טכנולוגית ויזמות בתקשוב. בחרנו למזג בין עולם התוכן והעולם הווירטואלי בדרך שבה הופכים התלמידים את הלמידה מהלכה למעשה.

היוזמה

תלמידי ה'-ו' העמיקו ללמוד על דילמות ערכיות יהודיות בראי הדמוקרטיה כחלק מתהליך הלמידה על דמויות מופת בהיסטוריה היהודית, בדגש על מנחם בגין ובהלימה לתוכנית הלימודים. במסגרת התוכנית יוצרים התלמידים מרחב משחק וירטואלי המזמן חשיפה של קהל היעד לדילמות ערכיות במשנתו של מנחם בגין, תוך יישום מגוון רחב של חומרי למידה מתקופות שונות. התלמידים נדרשים בתוכנית זו ללמוד על הדילמות וליצור את עולמות התוכן במשחק, כדי שייתנו ביטוי מלא לכל מרכיבי הרקע החשובים להבנת הדילמה. תלמידים שיעסקו בדילמה באמצעות המשחק יגלו יתר-עניין, סקרנות וחשיבה ברמה גבוהה. עבודה בחברותא יוצרת דיאלוג עם חברים ומשמשת במה להבעת דעה ולגיבוש זהות יהודית-ישראלית.

הצ'חה

קבוצת תלמידים שנחשפה לעשייה מהנה ומאתגרת, פעלה, למדה ובנתה, ובסופו של דבר אחרי שהמיזם קרם עור וגידים, התלמידים היו גאים במיוחד להציג את העשייה בפני בית-הספר ביום החשיפה. התלמידים שהתנסו חוו למידה והעמקה, ולא האמינו שחבריהם הם אלה שאחראים לה. מדובר בעשייה שאינה שגרתית והיא מקור גאווה ליוצרים, שבמסגרת בית-הספר מרחיקים לעולמות חדשים.

אתגר

שילוב עולם התוכן עם העולם הווירטואלי - למידת תכנות המשחק הווירטואלי, בחירת דילמות רלוונטיות ומשמעותיות ממורשת בגין שניתן להמחיש אותן במשחק הווירטואלי.

מבט לעתיד

בניית אתרים נוספים באותה רוח, חשיבה על יוזמות חדשות שהעשייה סביבן מטפחת ומבנה למידה פורה מעבר לחיי היום-יום בבית-הספר. עיסוק ביוזמה זו יצר קבוצה נהדרת של צוות מורות ותלמידים בשילוב עם צוות אחראים מבחוץ. כדאי לאמץ ולבנות קבוצות נוספות כאלה שירחיבו את מעגל השותפים בבית-הספר.

"גם החובן מאילו, צריק שיאמר לפעמים" (מנחם בעזין)

מדינת ישראל
משרד החינוך

אירון בן חמו - מורה, מובילת התהליך והאחריות על התחום הטכנולוגי:

"כמה נחמד וכמה נעים לעבוד עם קבוצת תלמידים שאוהבת אתגרים, דברים חדשים, חקר והתנסות בעולמות וירטואליים, וכל זאת בשילוב עם מורשתו של מנחם בעזין.

התלמידים מגיעים למפגשים מחויבים, עובדים קשה גם בבית ונהנים מעשייה פורה ומאתגרת, תוך כדי למידה מעמיקה של התכנים הערכיים והדילמות המוראליות של מנחם בעזין. וכל זאת, בגלל שהם מכבדים את המורשת של מנחם בעזין.

עיצוב ניהול - תלמיד המצב: "לא כל תלמיד יכול לקבל הזדמנות כזאת. זוהי חוויה מהנה של למידה. נבחרנו לקבוצה זו, כי העניין ברוב ההשקעה רבה והפרויקט עצמו מהנה. ידעתי שאצטרך לעבוד קשה, להקדיש לכך הרבה זמן, ובכל זאת הסכמתי, כי מדובר בלמידה חווייתית שתורמת לי, וגם למדתי רבות על בעזין ועל התוכנה בדרכי יצירתיות. כל העשייה, היא למען תלמידי בית-הספר."

דילמות מוסריות של דמויות מופת בתרבות היהודית - ישראלית

חטיבת ביניים בן צבי | פתח תקווה | מחוז תל אביב

מנהלת בית-הספר: מלכה פורמן

מובילת היוזמה: גליה שלם

צוות היוזמה"פ: גליה שלם, בלה פלדמן, אסתר סלע, שרה ליבנה, אילנה בורסוק, אריאל בורשטיין.

מטרת היוזמה לחבר בין ארון הספרים היהודי על מקורותיו הטקסטואליים, לבין עולמם של התלמידים בחברה המודרנית. היוזמה מתמקדת בדילמות מוסריות של דמויות מופת מעוררות

השראה בתרבות היהודית-ישראלית על-פי תוכנית הלימודים ועל-פי בחירה של התלמיד, התואמת את ערכי המסורת המשפחתית שלו (חבר העמים, יוצאי העדה ועוד).

מערכי השיעור והפעילויות בכיתה מתנהלים על-פי עקרונות הפדגוגיה מוטת עתיד והקניית המיומנויות של המאה ה-21 (עבודה בקבוצה, דיבור בציבור, שיח מכבד, אוריינות שפתית, אוריינות דיגיטלית וחשיבה רפלקטיבית).

אנו פורצי דרך בתחום הלימודי החדשנית, והחלטנו לשלב כל כיתה בשכבה ז' באופן מסורג עם המגמה שלה (המגמות: מוזיקה, מופ"ת, עתודה מדעית-טכנולוגית, אומנויות הבמה, ניו-מדיה ודיפלומטיה), כך שהתוצרים הייחודיים של התלמידים הם בהתאם לרוח המגמה ולבחירת התלמיד.

שלבי התהליך הם: בחירת דמות מופת, עבודת חקר אישית ומציאת הדילמה המוסרית של הדמות, הגדרתה המדויקת בעבודה ובתוצר, עבודה בקבוצות על הדמות הנבחרת, על הדילמה ובניית תוצר ייחודי שמייצג את הקבוצה. הלימוד והתוצרים מוצגים בפני כלל תלמידי בית-הספר וקהילת המורים ההורים.

תוצרים לדוגמה: מגמת המוזיקה - יצירות מוזיקליות הקשורות לדמות ולדילמה, מגמת כיתה אומנויות הבמה - מחזה על דונה גרציה, כיתה ניו-מדיה - סרטונים שהפיקו על הדמות ועל הדילמה.

בפן הפדגוגי - התלמידים רכשו מיומנויות המתאימות לעקרונות הפדגוגיה מוטת עתיד, לעבודת צוות, לדיבור בציבור, ליצירתיות, לשיח מכבד ועוד.

כמורה מובילה חוויתי הנאה וסיפוק בכל פעם שראיתי את התלמידים לומדים באופן פעיל, חוקרים, יוצרים, חושבים, משתפים זה את זה ומתלהבים מהתוצרים.

הידיעה שהלימוד החדשנית באה לידי ביטוי באופן בולט במסגרת היוזמה ומגבשת את הזהות היהודית-ישראלית של התלמידים ותופסת נתח מרכזי מההווה הבית-ספרי, הסבה לנו סיפוק עצום.

בפן האישי והחברתי - התלמידים חוו הגשמה עצמית, מימוש כישרונות, מנהיגות, גיבוש כיתתי, פיתוח הדימוי העצמי ולמידה משמעותית וחוויתית.

אירוע משמעותי היה המחזה על דונה גרציה שהעלתה כיתה אומנויות הבמה. המופע היה ברמה גבוהה וריגש את ההורים, הקהילה והצוות שצפו במחזה. העלאת המחזה הייתה חוויה לימודית סוחפת ומגבשת. התלמידים השקיעו מזמנם וממרחם שעות רבות והתוצאות ניכרו בשטח.

היכולת של התלמידים להעמיק בלימוד, לחקור על דמות המופת וליצור יומן ביוגרפי בצורת דף פייסבוק, תרמה רבות ללמידתם, להבנת הדמות והדילמה ולחיבור לעולמם. למידה שתיזכר לאורך שנים.

"לתקן את העולם, פירושו לתקן את החינוך" (יאנוש קורצ'אק)
"שם דבר אינו עומד בלי הפירוש שלו" (רבי נחמן מברסלב)

ליצור את החיבורים בין כל צוותי המקצוע על מנת לנהל למידה רב-תחומית, וליישם את תוכניות היוזמה באופן מיטבי. הטמעת היוזמה בתרבות הבית-ספרית וכחלק אינטגרלי מתוכנית הלימודים.

אתגר

בשנה הבאה נטמיע את תוכנית הלימודים והיוזמה הבין-תחומית בהתאם למגמות הלימוד גם בשכבה ח' מלבד שכבה ז'. אנו נמשיך להטמיע בלמידה את המיומנויות ואת עקרונות הפדגוגיה מוטת העתיד בדגש על הוראה-למידה אישית, שיתופית וגלוקלית.

מבט לעתיד

"ההנאה הגדולה ביותר של מחנך היא למצוא את עצמו חוקר בתלמידים פועלים ומתפעלים מהנשאל הנלמד" (גליה שלם).

מדברי שותפים ומשתתפים

"אנו פועלים לכך את ערך האחדות בבית-הספר בתחום המורשת היהודית והישראלית, ויחד עם זאת לא מוותרים על המסורת ועל התרבות היהודית של כל תלמיד" (מלכה פורמן).

לומדים תרבות יהודית-ישראלית דרך משחק

גולומב | תל אביב | מחוז תל אביב

מנהלת בית-הספר: לימור זרחיה

מובילת היוזמה: עינת פאר

מטרת היוזמה היא לחשוף בפני צוות המורים ותלמידי כיתות א'-ג' את התרבות היהודית-ישראלית, להעשיר את עולמם התרבותי-יהודי וליצור רלוונטיות לעולמם בדרך לימודית וחוייתית. כמו כן, באה היוזמה לקדם שיח מכבד וערכי בין כלל תלמידי בית-הספר. תהליך הלמידה חוייתי ושיאו ביום שבו התלמידים מלמדים בעצמם תלמידים אחרים תרבות יהודית-ישראלית. הלמידה נעשית בהתנסות ממשית, במטרה לחבר בין תרבות יהודית-ישראלית לבין היצירה האישית של התלמיד, כך שבסופו של התהליך הוא יוכל לענות על השאלה "מהו הסיפור שלי?" באמצעות תוצרים שונים כמו ריאיון עם סבא וסבתא, ארון הספרים היהודי שלי, חפצי יודאיקה בבית ועוד. הנושאים, מתוך תוכנית הלימודים - בשכבת א': פתגמים ומימרות חוכמה בספרות חז"ל העוסקים בדברים שבין אדם לחברו. בשכבת ב': משפחה וחברה במעגל החיים המתמקדת בסיפורים ובפתגמים. בשכבת ג': אגדות חז"ל וערכים - חברות ומנהיגות.

היוזמה

למידה חוייתית של התלמידים - התלמידים נחשפו לתרבות יהודית-ישראלית דרך משחק, יצירה ופעילויות מתוקשבות. ההצלחה המשמעותית ביותר שחוייתי הייתה הציפייה של התלמידים לשיעור והידע שהפגינו כאשר שאלתי אותם מה למדנו בשיעור קודם.

הצלחה

כמו כן, התפעלתי מהשימוש באסטרטגיות למידה חדשניות בנושא תרבות יהודית-ישראלית להעמקה בתחום, ומאהבת המורים והתלמידים את תחום הדעת הזה. מישור נוסף הוא חדר מורים לומד, כלומר פיתוח צוות מורים שמכיר את היוזמה וחווה תכנים שמעשירים את ידע העולם של המורים.

להנגיש חלק מהתכנים לכיתה א'. כמו כן, מכיוון שזהו פרויקט חדש היה צורך לבנות את תוכנית הלימודים בהתאם למטרה - למידה באמצעות משחק.

אתגר

לבסס את היוזמה בבית-הספר ולבנות מאגר תכנים ללמידה באמצעות משחק לכיתות א'-ג'.

מבט לעתיד

מורה מהצוות: "תאנול ארואת תלמידים נהנים מתכנים שהיו כאן מאז ומתמיד בצדק חדשנית ומעניינת".

מזכירי איתנים ומשתתפים

"חנוק'לעך על-פי דרכו גס כי יבקין לא יסור ממנה" (משלי, כד: ו)

שישי בש"ש (שישי שובר שגרה) - אגדות והגדות בראי האומנות

דבורה עומר | פתח תקוה | מחוז מרכז

מנהלת בית-הספר: מירב רזניק

מובילת היוזמה: מעיין שטרן

צוות היוזמה: מחנכות, מורה למחשבים וטכנולוגיה, מורה לאומנות, מוזיקה, מחול ודרמה

ביוזמה 'אגדות והגדות' משולבות הוראת התרבות היהודית - ישראלית, הוראת אומנות, מוזיקה והשפה העברית. היוזמה מתממשת בימי שישי בש"ש (ימי שישי שוברי שגרה) שבהם

היוזמה

מגיעים התלמידים ללא ילקוט וספרי לימוד. במסגרת היוזמה מתחלקים בכל יום שישי התלמידים לקבוצות למידה קטנות (למידה בחברותא) ועורכים עבודות חקר בדפוס טכנולוגי בהנחיית המורים לשפה, לתרבות יהודית-ישראלית ומורים לאומנות, לקולנוע, לתיאטרון ולמוזיקה. הלמידה מתנהלת בדרך חקרנית, חווייתית, ובה משולבים טקסטים מארון הספרים היהודי, בדגש על לימוד ערכים מתוך אגדות חז"ל. הלמידה של הטקסטים האלה מתנהלת בהתייחסות לתוכן, לשפה העברית ולאוריינות הטקסטואלית. כל קבוצת תלמידים מפיקה תוצרי למידה מתוקשבים ואומנותיים מגוונים (באומנות פלסטית, בשירה, בנגינה ובתקשוב). היוזמה כוללת גם עיצוב סביבת למידה חדשנית עם תוכן ערכי להוראת תרבות יהודית, כדי להטמיע את התכנים הנלמדים ולהעביר אותם בלמידת עמיתים חווייתית בהוראה רב-שכבתית על-ידי התלמידים המובילים בכיתתם את היוזמה.

היוזמה העמיקה את יכולותיהם וכישוריהם של התלמידים ללמוד במשותף, ולעבוד בצוות, והגבירה את הסקרנות וטיפוחה לומדי עצמאי, חוקר, יוצר ויוזם.

היוזמה

הצלחה נוספת - זכיתי להוביל בשנתיים האחרונות את מועצת התלמידים בבית-הספר. אני עורכת מפגשים שבועיים עם נציגים מכלל השכבות. באחד מהמפגשים שבהם עסקנו בנושא מנהיגות לקראת יום הבחירות לכנסת, נתן אחד התלמידים את משה רבנו כדוגמה, וסיפר בהתלהבות לכולם מבלי להחמיץ אף פרט על התנהגותו של משה כלפי הגדי הקטן, וציין עד כמה ניתן ללמוד ממנו על תכונות של מנהיג אמיתי.

רתימת צוות מורים נרחב ליוזמה, הגדרה מדויקת יותר שלה בהתייחס להיבט הפדגוגי, לעיבוי התכנים בהיבט האומנותי ולהתאמת תוכנית הלימודים הנוגעת לתרבות יהודית-ישראלית לייחודיות של בית-הספר.

איתנה

**"דרך ארץ קדמה לתורה" (א-פי מדגש רבה ויקרא, ט:ז)
"ואהבת לרעך כמוך" (ויקרא, י"ט:יח)**

מטרתנו היא להמשיך להפעיל את היוזמה בבית-הספר, לחזק את התשתית ולהעמיק את מוקדי התוכן בהתאמה לשכבות הגיל בכל השכבות. וזאת, באמצעות האופי הייחודי של בית-הספר בלמידת חקר שיתופית טכנולוגית, ובתהליך אורך הנותן מקום לביטוי עצמי יצירתי באומנויות רב-תחומיות ובקידום תפקודי הלומד במאה ה-21. המטרה היא לחזק ולהעמיק את תחושת השייכות והאחריות של הלומדים למורשתם המשפחתית, לתרבות היהודית בחברה הישראלית ולטפח אקלים חיובי ערכי בבית-הספר ובקהילה.

מעט לעיתים

מחנכת משכבת ג': "המקצוע הזה חשוב מכל מקצוע אחר! אני מרגישה, שהתוכן עוסק בדיוק בערכים שהילדים בדור הזה צנאים אלמוז, והדרך היצירתית אלמז איתם מאפשרת

מגברי שותפים ומשתתפים

לערכים אחדזר אלם האופן מיטה".

תלמיד: "הכי כייף זה אלמוז דרך הצלה של האגדה בעצמי! למדתי עם חברי" ועם המורה אתיסטיון להמחז את הדמות של הלו. הלו הזקן הת"חם בכבוד ובסבולנות לכל אדם, וזה עשה לי חשק לנסות אלמוז ממני ולתתנהל כמוהו".

הורה: "כשאני יודעת שהבת שלי לומדת חול מחשבון, מאנגלית וממדעים גם על ערכים, אני רגועה. היא מתרגשת מאוד לקראת יום השיא של היוזמה בבית-הספר ומספרת לני בכל יום מחדש לפני השינה אגדת חז"ל אחרת".

”בן גוריון מכריזים בזאת”

דוד בן גוריון | חיפה | מחוז חיפה

מנהלת בית-הספר: איריס כהן-דור

מובילת היוזמה: סמדר זליג

צוות היוזמה: סמדר זליג, לימור גושן, איריס כהן-דור

התבוננות והעמקה בתכנים ובערכים המאפיינים את דמותו המופתית של בן גוריון בזיקה למגילת העצמאות, ולחיבור בין הישראליות ליהדות כשם שעשה בן גוריון. היוזמה מעמיקה את הלמידה באמצעות למידת חקר, שמתנהלת על-ידי התלמידים בשילוב למידה טכנולוגית מתקדמת. שני מרחבי למידה יוקמו בבית-הספר: 'בן גוריון מכריזים בזאת', שבו תוצגנה בדרכים שונות משנתו ודמותו של דוד בן-גוריון, ומרחב מוזיאלי - וירטואלי. התלמידים יבנו בעקבות החקר מוזיאון וירטואלי על שם דוד בן גוריון, באמצעות עולמות תלת-ממד, שבזכותם יכירו התלמידים שיטת למידה בלתי תלויה בזמן או במקום.

היוזמה

יצירת סביבות אלה בהתייחס לדמותו של בן גוריון מזמנת ביטוי יצירתי ועיסוק באיש חזון בעל שאר רוח, ועיסוק בשאלות פילוסופיות של זהות יהודית-ישראלית, של התיישבות, חלוציות, ערכי דמוקרטיה, דמות הבוגר, דמות הצבא ועוד.

למידה עצמאית של התלמידים, עשייה, הקשבה, מוטיבציה לחקר, התמקדות בחקר ובתהליך במקום בתוצר. תלמידים ליקטו תכנים, חשבו ויצרו שיטת למידה אחרת משמעותית מלאת פליאה.

הצלחה

בחודש דצמבר הוקם מרחב לימודי - בן גוריון מכריזים בזאת, כפי שתוכנן, מקום פיזי חדש בעולמם של התלמידים, שמשמש מרחב פדגוגי, רגשי וחברתי.

תלמיד עם קשיים רבים שמרבה לצאת מהכיתה בשיעורים השונים נהנה ללמוד במסגרת היוזמה, ואושר גדול אופף אותנו כשאנו רואים אותו משתלב ביוזמה בלמידת התכנים השונים והיצירה. הוא מצא את עצמו סקרן ומצליח, הפך למוביל ולראש קבוצה בלמידה במסגרת היוזמה, שכוננה עבורו מקום חדש.

נבנו יחידות הוראה רב-תחומיות לכל השכבות, ובמהלך שבוע מרוכז עסקו כל צוות בית-הספר והתלמידים בנושא היוזמה.

הגדרה מדויקת של היוזמה ועיבוי התכנים. כמו כן, רתימת שותפים כמו גם יישום היוזמה בכל השכבות.

אתגר

המסע רק מתחיל. אני שואפת שהיוזמה בשנה הבאה תבשיל מבחינת הגדרתה המדויקת, כדי שנוכל להרחיב אותה ואת המרחב הלימודי הכרוך בה, ולהעמיק בהקשר הטכנולוגי.

מטא-לתיב

**"דוד מחדש ויוצר איננו דורק אל לו האספה את יכולת הדורות ...
יש שהוא נאחז במסורת קיימת ומוסיף עליה, ויש שהוא יורד לללי
גרוטאות, חולץ נשכחות, ממרק אותן מחלודתן, מחזיר לתחייה מסורת
קדומה שיש בה כדי להזין את נפש הדור המחדש" (בהל כצלנסון)**

הדר (תלמיד): נהנית לשהק מונסולו בדמותו של דוד בן גוריון,
תק כדי שיטט והצמקה בחולמים המצויים במרחב הלמידה.

**מדידי שותפים
ומתתפים**

**אימא של יעל (כיתה ב'): סרויקט זה מענק ליאול הדמנות
לגוון, להצמיק את היכרותה עם אחת הדמויות המשמעותיות בתולדות מדינת ישראל, וכך
גם על הרקע להקמת המדינה ושנותיה הראשונות. יעל שמחה מאוד על ההדמנות שניתנה לה
להשתלב בכיתה ד'. בית-הספר מלה למושות רבה בסיפוק יצר האיחוד וחידוק אהבת
הלמידה מתוך עניין. יעל מחכה לשיעורים של סמדר, וללא ספק זהו השיעור האהוב ביותר
במשק השבועי מעבר לכך, מתחם הלמידה העשיר בנלא בן גוריון מלמין למידה על דמותו הן
מודרכת (במהלך שיעורים ייעוציים) והן עצמאית.**

צופן המגילה כמצפן לעצמאות

הבונים | חיפה | מחוז חיפה

מנהלת בית-הספר: רותי שטרנברג

מובילת היוזמה: לימור רבונה

צוות היוזמה: לימור רבונה - מובילת היוזמה, ישראלה גולדשמיט - מובילת תחום תרבות יהודית ישראלית, מחנכות כיתות ו', גילי רוזנפלד - בונה מרחבי למידה, עדי אלמלם - יו"ר מדרשת דוד בן גוריון בצפון.

תלמידי כיתות ו' למדו את פרשת השבוע השייכת ליום ההולדת של כל אחד מהם ואת מגילת העצמאות, וחילצו ערכים משותפים ששימשו בסיס להכנה ולהפעלה של חדר הבריחה במהלך הכנת חידות וצפנים.

היוזמה

זיהוי הערכים שבאים לביטוי בפרשות השבוע השונות, כיצד הם מתממשים בחיי היום-יום של התלמידים וקישורם למגילת העצמאות.

הצלה

הפיכת הידע לחידות ולצפנים בחדר בריחה. בניית חדר בריחה והפעלתו על-ידי תלמידי כיתות ו'.

אתגר

תלמידי כיתות ו' יפעילו את תלמידי כיתות ה', ובשנה הבאה תלמידי כיתות ה' יוסיפו נדבך של ידע לאחר למידת פרשות השבוע ומגילת העצמאות. וכך, מדי שנה תוסיף שכבת ו' חידות רלוונטיות ותפעיל את חדר הבריחה המחודש.

מבט לעתיד

ישראלה, מובילת תרבות יהודית-ישראלית: "מזהים ארצות את התלמידים ומוציאים את פרשת השבוע, מבינים את הערכים שהפרשה, ומוציאים את מילות העצמאות ואת הערכים הצפונים בה

מזהים אותם ומשתתפים

ומצליחים לקשר בין שני הטקסטים".

לימור, מובילת היוזמה: "מרגש ארצות כיצד חדר הבריחה קורם אור וצידים. הוציאים מצפים להכנת החידות והצפנים ולהפגות חדר הבריחה".

**"בארץ ישראל קם העם היהודי,
בו עוצבה דמותו היהודית, הדתית והמדינית"
(חידוק מילות העצמאות)**

בשביל הערכים - דרך ערך דרך חיים

היובל | מודיעין - מכבים - רעות | מחוז ירושלים

מנהלת בית-הספר: רונית רביזדה

מובילת היוזמה: עפרה נוימן אלמגור

צוות היוזמה: מחנכות ומורות מקצועיות השותפות לחקר הערך בקבוצות הלימוד.

ביוזמה משולב הלימוד בחברותא בדיון בערך מוביל בתוכנית הלימודים, המונחה בתהליך חקר ויזמות אישית וחברתית בקבוצות למידה קטנות במסגרת שעה פרטנית.

היוזמה

היוזמה מיועדת לכל תלמידי בית-הספר (א'-ו') ומורכבת משלושה **שלבים מרכזיים**:

שלב א': שלב החשיפה והלימוד - לימוד בחברותא של הערך המוביל בתוכנית הלימודים.

דפי לימוד נבנו על-ידי הצוות כדף רב-שכבתי שבו משולבים מקורות בדגש על ארון הספרים היהודי לדורותיו, על מקורות כלליים, על שירים, סרטונים ופעילויות מתוקשבות. את התובנות מהלימוד מתעדים התלמידים במחברת "מסע אישי".

שלב ב': למידת חקר: למידת חקר בקבוצה הקטנה (עד 6 תלמידים) על שאלת חקר שעולה מקרב הילדים בעקבות לימוד ועיון בערך הנבחר בשלב הקודם. בתהליך החקר משתמשים התלמידים בכלי מחקר מגוונים שבאמצעותם הם נותנים לגילויים של הערך ביטוי מדיד (כמותי) שאותו ניתן להציג בעקומה או באמצעי יצירתי אחר. בסיום השלב מסיקים מסקנות ונותנים מענה לשאלת החקר.

שלב ג': אקטיביזם - יזמות אישית וחברתית: לאור ניתוח ממצאי המחקר יזהו התלמידים את הצורך בשני מעגלים: מעגל אישי - התחייבות אישית ליצירת שינוי בתחום הנחקר. מעגל קבוצתי - (קהילת בית-הספר / מחוצה לה) יזמות חברתית החורגת על דגלה שאיפה למעורבות ערכית ולשינוי ערכי. בהמשך התהליך נערך משוב והערכת תהליך ההתערבות בכתיבה רפלקטיבית, וממלאים שאלון עמדות לפני ואחרי ההתערבות.

סיום התהליך בתערוכה בית-ספרית - הצגת פוסטרים לתיעוד החקר ומיצגים לתיאור היוזמות הקבוצתיות.

השינוי בתבנית דפי הלימוד הפך את הלימוד בחברותא לאטרקטיבי ולחוויתי מאוד.

הצלחה

הועלתה המודעות של התלמידים לנושאים ערכיים ולהשפעה של היוזמות האישיות שלהם על התנהלותם בבית ולא רק על בית-הספר.

שימוש בכלי מחקר להערכת תחום שאינו בהכרח מדיד.

המרת ממצאים משימוש בכלי מחקר איכותניים לכמותיים בשלב עיבוד הנתונים לשם הסקת מסקנות - תהליך מורכב המתבצע בקרב תלמידים בבית-ספר יסודי.

אתגר

הפיכת היוזמה לתוכנית בית-ספרית שש שנתית. בכל שנה יעסקו התלמידים בחקר ערך לפי ציר הערכים שבתוכנית הלימודים בתרבות יהודית-ישראלית. בנוסף להטמעת

מבט לעתיד

"וְאִמְרַתְּ אֵתְּךָ וְאִמְרַתְּ אֶעֱשֶׂתְּךָ" - שְׁהִתְאָוֹד קֹדֶם וּמֵבִיא לִידֵי מַעֲשֵׂה

(ספרי דברים, נא).

"וְהִיָּתָה עֲמֹ וְקָרָא בּוֹ כָּל יִמֵּי חַיָּיו לְאֵמֶן וְלִמְדָּה לִיְרָאָה אֶת ה' אֱלֹהָיו" - מֵאֲמֹד, שֶׁמֵּאֲמֹד מֵבִיא לִידֵי מִקְרָא, מִקְרָא מֵבִיא לִידֵי תִלְמוּד, תִּלְמוּד

מֵבִיא לִידֵי מַעֲשֵׂה (ספרי דברים, שופטים, קסא)

התוכנית בבית-הספר, יורחב מאגר דפי הלימוד על-ידי צוות המורים בשיתוף תלמידים. כחלק מהטמעת תרבות השיח בבית-הספר, נשלב את הדיון בחברותא במפגשי דילמה ובשיח תלמידים במתכונת מַעֲשֵׂה (דיבייט).

מְהֵרָה בֵּית-הסֵפֶר, רוֹנֵת רֵבִיצָה: "הַיּוֹלָמָה תִּרְמָה לְבֵית-

הסֵפֶר עֲשִׂיהַּ מַשְׁמָלוֹתִית, מֵאֲתֵלֶרֶת, חוֹלִיטִית שְׁחֵבֶרֶת אֶת

הַתְּלִמִּידִים לְעִרְכִּים וּמִשְׁלֵב בֵּה חֲצִיר הַמִּרְכָּבִי שֶׁל בֵּית-הסֵפֶר

- הַיּוֹלָמָה הַחֲקִירָתִית וְהַיּוֹלָמָה."

מֵאִיהַ עֶבְרִיהַ, מְחַנֵּכֶת כִּיתָה ב': "נִרְחִיבֵי מֵאֲמֹד מֵהַתְּלִמִּידִים שֶׁל לִימֹד בַּחֲבֵרֹתָא. הַיּוֹלָמָה נִרְחִיבֵי לִימֹד בַּחֲבֵרֹתָא וּמִבְּקִישֵׁי לִימֹד בְּדִרְכֵּי זֶה. הֵם הַתְּחֵבֶרֶת מֵאֲמֹד לְחֹקֶר הָעֵרֶךְ וְהַעֲרִיכֵי מֵאֲמֹד אֶת הַקִּישֹׁר שֶׁל הַיּוֹלָמָה לְמִקְצָעוֹת נִסְפִים. וְלֹא פְחוֹת חֵשֶׁב - הֵם קִיבְלוּ בֵּה אֶעֱשִׂיהַּ שְׁמֵכָא לְיּוֹלָמָה לְמֵעַן מִשְׁחָ אֲחֵר."

מִיכָל כֶּהֱן, מְחַנֵּכֶת כִּיתָה ד': "הַיּוֹלָמָה נִתְּנָה בִּטְוִי מַעֲשֵׂי לְעֵרֶךְ שֶׁהֵא מֵעַל מִפְּסֵט. בַּעֲשִׂיהַּ בֵּית-סֵפֶרִית וְאִישִׁית. מְדַבֵּר כֵּאֵן בִּלְיִמֹד שֶׁבֵּה לְבִיטְוִי בַּמַּעֲשֵׂה."

תִּלְמוּדֵה הַכִּיתָה ב': "בַּחֲבֵרֹתָא אֲנִיחֵן מְרַגִּישֹׁת שְׁאֲנִיחֵן מִסֻּלּוֹת לְעֹלֹת הַכּוֹל יַחַד."

תִּלְמוּדֵה מְכִיתָה ד' עַל תְּהִלַּת הַחֹקֶר: "אֲנִי מְרַגִּישֶׁה שְׁקִיבְתִּי מִתְּנֵה לְחִיטִּים."

**מְדַבְּרֵי שׁוֹתִפִּים
מִשְׁתַּתִּפִּים**

לִימֹד בַּחֲבֵרֹתָא

חגי ישראל במוזיקה ובאומנות

חטיבת ביניים היובל | ראש העין | מחוז מרכז

מנהלת בית-הספר: לילך חוגי

מובילת היוזמה: אסתר ימזקי

צוות היוזמה: רותי חזן, נעמי דני, רחל טפר, אסתר ימזקי

היוזמה

למידה על החגים באופן חווייתי בשילוב מגמת מוזיקה ואומנות. שירים ופיוטים ממגוון תקופות ועדות נלמדים בדרך של למידת חקר. התלמידים חוקרים את הפיוט ומה שבתשתיתו - ההיסטוריה, המחבר, התקופה, השפה. הערכים והמשמעות שהחג מייצג עבורנו כחברה וכפרט. הלמידה נערכת באופן אינטרדיסציפלינרי בשיתוף עם המורים למוזיקה ולאומנות, עם אפשרות לשלב מורים מתחומי דעת אחרים בחגים השונים, כמו של"ח, תנ"ך, אזרחות, גיאוגרפיה, באופן שיאפשר לתלמיד לבחור את נושא הלימוד והתוצר. לאחר חקירת הפיוטים השונים מבחינה מוזיקלית ואומנותית מכינים התלמידים דפי חברותא לכל חג, ומשתמשים במקורות שונים הכוללים שירים וקטעי מידע מתקופות שונות ובסוגות השונות. לצורך העמקת החוויה ויצירת אווירה לימודית אחרת ומתאימה עיצבנו כיתת לימוד ייעודית למקצוע עם "קירות מדברים", שולחנות המותאמים לאופי הלמידה, פינת תרבות לחגים ועוד.

הצלחה

התלמידים נהנים מלמידה שונה וחווייתית מזו הנחוית בשיעור רגיל, המשפיעה על פיתוח סקרנותם. הלמידה של הפיוטים בדרך אינטרדיסציפלינרית תרמה לפיתוח היצירתיות ולהתמודדות של הילדים עם אתגרים אינטלקטואליים. בשיעורים הורגש שהזדמן לתלמידים ליצור גישה וראיית עולם אחרת הנוגעת לתכנים שנלמדו.

אתגר

ברצוננו לשתף בעתיד את הקהילה ולקרב בין הדורות ובין המשפחה לבין בית-הספר באמצעות ארגון ימי לימוד משותפים שיוכנו ויונחו על-ידי התלמידים לקראת החגים. למידת עמיתים, למידה משותפת של גילאים שונים, לקראת החגים ימי שיא שבהם ילמדו בחברותא.

מבט לעתיד

המשך לימוד הפיוטים על-פי הדגם שפותח השנה לשם מימוש היוזמה בכל השכבות, עם שימת דגש על החגים המשיכים לכל שכבה על-פי תוכנית הלימודים. הירתמות לצורת לימוד זו בשאר המקצועות.

שילוב של סדנה שבסיומה מופע, שתתמוך בלמידה השגרית בבית-הספר עם שימת דגש על הפן החווייתי בלימוד המקצוע.

תראי אותי אני כבר מתנהל אחרת / כותב פתאום /
 שיריק על רגשות / נפלסנו, החיים / הפכו להיות כמו סרט /
 מלא בכינויות / תראי אני מחייך כמו אידיאל בבוקר /
 חושב מתי הפעם תתקשרי, / נראה לי שאת מרגישה כמעט כמוני /
 / אז למה לא תודי? שיר אהבה / קובי אלו

מורה בצוות: "מאז שיש כיתה ייעודית ויפה קרנו של מקצוע
 התרבות עולה מאוד, ובכך היחס למקצוע השתנה מאוד
 בכל המוקדים. השנה נערכות פעילויות רבות ונוכח שני רב
 באיחוד המקצוע שלורם להתרגשות אצל התלמידים".

מדברי שותפים
 ומשתתפים

תוכנית מצוינות במדעי הרוח, "כוכב צדק"

הכפר הירוק ע"ש לוי אשכול | רמת השרון | מחוז התיישבות

מנהלת בית-הספר: דפנה מנור

מוביל היוזמה: אלירן עובד ואלה זהבי

צוות היוזמה: אלירן עובד, אלה זהבי, שירה ברגר

תוכנית המצוינות המיועדת לקבוצת תלמידי חטיבת ביניים המצוינים במדעי הרוח. בתקופה שבה מעודדים קבוצות מצוינות בתחומים הטכנולוגיים והריאליים - זוהי הנבחרת שלנו. קבוצה זו,

היוזמה

כ-20 מתלמידי שכבה ח', זוכה להעמקה למדנית בתחום הדעת של המקצוע ובנושא הבית-ספרי של השכבה - השאלה מהי חברה?

המפגשים נערכים פעם-פעמיים בחודש, במסגרת של בית-מדרש - למידה בחברותות. כל מפגש עוסק בנושא אחר סביב השאלה של מרכז ושוליים. במסגרת המפגשים נפגשנו עם משורר, ערכנו סיור בגלריות לאומנות ישראלית בדרום תל אביב, ולמדנו בבית-מדרש משותף עם ההורים.

כוכב צדק: תוכנית לימודים ייחודית לשכבת ח' המעמיקה בנושא תיקון עולם מן ההיבט של המקורות ומן ההיבט האקטיביסטי. התלמידים לומדים בחברותות טקסטים שאותם בחרו מן התרבות היהודית והישראלית הנוגעים לעוולות חברתיות. המורים מנחים, מסתובבים בין התלמידים ומסייעים. בשלב הבא יידרשו התלמידים לכתוב גילוי דעת (מניפסט) אישי בנושא העוולה וביטוייה בישראל. אירוע השיא יתקיים בסוף השנה, ובו יציגו התלמידים את גילויי הדעת במסגרת של "הייד פארק" שכבתי.

תוכנית המצוינות: בית-המדרש להורים ולילדים, שאליו הזמנו את הוריהם של תלמידי התוכנית ללימוד משותף בנושא "מרדנות".

היוזמה

האירוע הצליח מעל למשוער. התלמידים וההורים שיתפו אלו את אלו במחשבותיהם על הקשר בין הורים לילדים, על התפתחותם העצמאית של הילדים ועל הציפיות של ההורים מילדיהם.

כוכב צדק: פאנל האקטיביסטים של שכבה ח', שבמסגרתו הזמנו שישה פעילים חברתיים לפאנל מול תלמידי שכבה ח'. הפאנל נערך לאחר שבכיתות דיברנו על פעילות חברתית וביקשנו מהתלמידים להכין שאלות לפעילים שעימם הם יפגשו. התלמידים שאלו שאלות חכמות ומסקרנות שקשורות לעולמם של בני הנוער. הם ביקשו לדעת מהו "הדלק" שמניע את אותם פעילים ואילו עצות יוכלו להשיא להם. הפעילים הותירו רושם חזק על התלמידים, ורבים ניגשו כדי להמשיך ולשוחח עימם לאחר סיום הפגישה.

כולנו יצאנו משני המפגשים המיוחדים הללו בהתרוממות רוח.

תוכנית המצוינות - התוכנית לא שובצה בשעה קבועה, ולכן חלק מהמפגשים נתקלו בבעיות טכניות שלא יכולנו לצפות מראש, כגון התנגשות עם אירועים שכבתיים דחופים או מפגשים שבהם

אתגר

"האומד מחבריו פרק אחד או הלכה אחת או פסוק אחד או דיבור אחד או אפילו את אחת, צריך לנהוג בו כבוד" (אבות, ו: ז)
"והתקן עצמך לאומד תורה, שאינה ידועה לך" (אבות, ה: ה)
"רבן גמליאל בנו של רבי יהודה הנשיא אומר, יפה תלמוד תורה עם דרך ארץ" (אבות, ה: ה)

נאלץ חלק מהתלמידים להכריע בין השתתפות במפגש או בשיעור אחר במערכת. כוכב צדק - היות שבשכבה ח' לומדים רק שעתיים בשבוע, כיתה שהחמיצה שיעור מסיבות שונות הפסידה את פרק הזמן הזה לעבודה, וכתוצאה מכך לא התקדמו הכיתות באותו קצב. מלבד זאת, הסתגלות התלמידים לעבודה עצמית בחברותות היא תהליך שיש לתרגל והוא מאתגר ליישום. אנחנו שמחים וגאים בתהליך שהכיתות עוברות.

תוכנית המצוינות - מקווים להמשיך עם קבוצה זו במשך שנה נוספת, בכיתה ט'. זוהי קבוצה מיוחדת שרוצה להמשיך וללמוד, ואנו מאמינים שיש להמשיך ולטפח את האהבה שלהם לחשיבה הגותית-חברתית ולטקסטים.

כוכב צדק - לפעמים צריך לבחון מחדש ולשוב לשולחן התכנון. צריך לבדוק במה הצלחנו ומה ניתן לשפר.

טויה, שכבה ח': "תוכנית המצוינות בשבילי היא בית מלון לבעלות המיוחסות שלי, היא מקום ללילות את עצמי בדרכים שלא הכרתי ולהפתח לעולמות מיוחדים".

פאול אקטיביסטים כוכב צדק

**סיום תוכנית המצוינות במדעי הרוח
האמריקאית לאומנות בדרכו הן אביה**

כולנו כחז"ל - תלמודיה ללמידה בחברותא

המגינים | קריית שמונה | מחוז צפון

מנהלת בית-הספר: שרית כרסטני - אוחנה

מוביל היוזמה: מידן אלבז

צוות היוזמה: מידן אלבז, סימה טוביהו, עינת אלבז, סתיו מרציאנו וליאת מאירן

בחרנו לאמץ את דרך הלימוד בחברותא על-פי תוכנית הלימודים בתרבות יהודית-ישראלית ככלי לשינוי פדגוגי בדרכי הלמידה בבית-הספר. החברותא הוא כלי דיאלוגי המפתח לומדים פעילים,

היוזמה

סקרנים, שידועים לחקור, לשאול שאלות ואחראים לתהליך הלמידה. ברצוננו לטפח בקרב התלמידים את היכולת לנהל ויכוח בשמירה על תרבות שיח וכבוד הדדי על-אף מחלוקת ואי-הסכמה. הלמידה בחברותא משמשת כר לצמיחה אישית במהלך עיסוק בשאלות הרלוונטיות לחיי התלמידים. בעזרת היוזמה הקמנו סביבת למידה אחרת - 'התלמודיה' שבה נערכים שיעורי החברותא. כדי להטמיע את סגנון הלמידה החדש לנו אנו מכשירים את צוות המורים באמצעות הדרכות אחת לחודש בחדר המורים ומסתייעים בחברה חיצונית. מלבד זאת, כדי ליישם את הלימוד על ערכים אנו עורכים מפגשי מעורבות חברתית בקהילה, שכוללים מפגש עם ילדים המאושפזים בבית-החולים זיו בצפת, מפגש חג במועדון הקשישים בעיר (כיתה ג') ועוד.

חווית הלמידה בתלמודיה נוסכת בכיתות חווית למידה אחרת. הילדים יודעים שכאן לומדים מכוחה של הקבוצה ולא לשם הישג אישי. אנו נוכחים בשיפור משמעותי בהבעה בעל-פה ובניסוח דעה אישית ולא לעומתית. התלמידים משתמשים בשפת החברותא: "למדנו", "הייתה לנו מחלוקת", "הסכמתי או לא הסכמתי איתו" ועוד. באמצעות פעילויות של מעורבות חברתית ונתינה אנחנו מעצימים את תלמידינו ומעניקים להם תחושה של כוח ומסוגלות.

הצ'חה

לרתום את כל חברי הצוות ללמד בסגנון החברותא גם במסגרת סביבת למידה אשר זרה להם בשלב הראשוני. סגנון ההוראה בחברותא מנתק את המורה מעמדת מוסר הידע הבלעדי והופך אותו לנווט המספק שאלות מנחות. בנוסף, במרחב הזה נדרשים התלמידים ליכולת למידה עצמאית - ומתוך כך חשוב לערוך שיעורי הקדמה לפני המפגשים בתלמודיה.

אתגר

אנו מתכוונים לערוך בתלמודיה מפגשים רבים במסגרת תרבות יהודית-ישראלית ומתוך אלה שיעורי חברותא, בתקווה שסגנון הלמידה זה יאומץ על-ידי מורים מתחומי דעת נוספים.

מבט לעתיד

אנו מבקשים לקשור בין המקצוע ותכניו לבין מרחבים נוספים. ארגון מפגשי הורים, יצירת סרטים ואירועי שיא - אלו חלק מהדברים שנרצה לעשות עוד בעתיד.

"אחר רבא, היינו דאמרי אינשי או חכמותא או מיתותא"

(בבלי תענית, דף כ"ג, א)

מחנכת ד': "זו הייתה חוויה אחרת ללמוד בתלמידה, היית צריך לראות את התובנות שאליהן הגיעו התלמידים מתוך הדיון בחכמותא".

מדברי שותפים ומשתתפים

משפט השלזר פפי תלמידים רבים בשכבות הגבוהות: "נ... מתי נלמד שוב בתלמידה".

מחנכת ג': "סלנון ההוראה הזה חדש גם עבורי, אין ספק שזה משהו אחר".

בית-מדרש בראי האומנות

בית-הספר ע"ש זאב ז'בוטינסקי | בית שמש | מחוז ירושלים

מנהלת בית-הספר: ברכה גדנקן ביטון

מובילות היוזמה: רות פקזיגי ורוחמה כהן

צוות היוזמה: רוחמה כהן - מורה לאומנות, רות פקזיגי, אילנה יהודה - מדריכה, אושרית כהן, זיווה פישוט

לחשוף את הלומדים לשפת האומנות, ולהכיר את התרבות היהודית-ישראלית כשפה חיה, מתפתחת ודינמית ולעמוד על הזיקה ביניהן. הלמידה בבית-המדרש מכוונת להכשיר את הלומדים למפגש משמעותי ומעמיק של עולם התרבות היהודית-ישראלית עם האומנות, דרך בניית גשר וקשר בין תהליך היצירה והפרשנות בלימוד תרבות יהודית-ישראלית לבין יצירה ופרשנות בביטוי האומנותי.

היוזמה

היוזמה מציעה ללומד חלופה נוספת לביטוי אישי של הקשר ושל הזיקה לתרבות ולמורשת היהודית, תוך פיתוח יכולת הבעת הדעה, הפרשנות והביקורת באמצעות המדיום החזותי. עיצוב מרחב למידה המעורר השראה, שבאמצעותו מוצגות זה לצד זה יצירות אומנים ויצירות תלמידים, טקסט ופרשנות של הנושאים הנלמדים.

התלמידים נהנו מאוד בלימודי החברותא ושאלו בכל מפגש על מה לומדים היום ומה עושים. שיעורי האומנות הפכו לחוויה נהדרת בכיתות היוזמה. תלמידים המתקשים בקריאה ובהבנת הנקרא הועצמו מאוד בשל החוזקות בתחום האומנות.

החזרה

שילוב מורות נוספות מצוות בית-הספר ביוזמה. הצורך הדחוף לשנות את המערכת כדי לשפר את הלמידה בשכבה המדוברת למרות בניית המערכת בתחילת שנה.

אתגר

הרחבת היוזמה לשכבות נוספות בבית-הספר, כולל למידה חוץ-כיתית.

מבט לעתיד

תלמידי: "כיוף אי אלא וז עם חברים המסייעים לי להשתתף ולהביע את עצמי בצורה כי קשה לי לכתוב".

מחברי אתרים ומשתתפים

מורה: "חווית למידה משמעותית ואיכותית".

מורה: "מרחב מאגר השראה ואליורה נעימה, חברים לעלות את זה בעזר מרחב".

יְהִי כְּעָד שְׂתוּל עַל מִים וְעַל יוֹבֵל יִשְׁלַח שְׂדֵשׁיוֹ וְלֹא יִדָּאָה כִּי יִבֵּא חֹם,
יְהִי עֲלֵהוּ דָעָן, וּבִשְׁנַת בְּצֻרֶת לֹא יִדָּאָה, וְלֹא יִמְאֵס מַעֲשֵׂה פִרְי (ויקרא, ו"ז: ח)

יְצוּרָה בַּעֲקֵב מַדְרֵשׁ בִּט"ז בַּשָּׁבִיעַ

אִימֹר שְׁמֵרֶת הַתְּעִינָה

הַמִּדְרָשׁ מִתְחִיל לִהְיוֹת עֹרִידָה

חוגגים בחברותא

יובלים | גני תקווה | מחוז מרכז

מנהלת בית-הספר: יעריט חן

מובילת היוזמה: תמי לוי

צוות היוזמה: תמי לוי, ג'ניפר אלמוג

התנסות בלמידה בית מדרשית חווייתית העוסקת ביהדות חברתית, הזדהות ואחריות של התלמידים לתרבותם, לעמם ולמורשתם היהודית-ישראלית. היוזמה, שמיועדת לתלמידי כתות ג'-ד', מתמקדת בלוח השנה היהודי-ישראלי כציר המארגן, בעזרת ספרייה נידת המכילה ספרים מעולם התוכן היהודי והישראלי ומחשבים שיוצרים יחד מרחב לימודי מעשיר ומזמן.

היוזמה

התפיסה החינוכית של בית הספר "יובלים" שואפת לטפח ולפתח את מסוגלות התלמיד להיות לומד עצמאי בעל הנעה פנימית, חוקר, סקרן, בעל יכולת למידה שיתופית ובלמידת עמיתים. הלמידה בחברותא, ודפי החברותא המשלבים מדרשים, טקסטים ושירים מהתרבות הישראלית ומהתרבות היהודית מעודדים את הלומדים לחשיבה מסדר גבוה ולטיפול מיומנויות חברתיות ערכיות. זו למידה חדשנית באסטרטגיית ההוראה, המבוססת על למידה עצמאית, שיתופית ורב גילית. הלמידה מאפשרת גמישות ובחירה מתוך מגוון מקורות ונושאים סביב הציר המארגן של לוח השנה היהודי ישראלי ובהלימה לערכים המובילים בבית הספר.

מעבר להוראה-למידה בכיתה מתקיימות סדנאות למידה לצוות ההוראה, בה כולם מתנסים בלמידה בחברותא, במטרה לעורר עניין ולבסס את החשיבות והמוטיבציה להוביל את התהליך בבית הספר. בנוסף מתקיימים שלושה מפגשי למידה משותפים של הורים ותלמידים.

שיתוף הפעולה של ההורים, השיח המשותף והמקרב והלמידה הערכית והמשמעותית גרמו לאווירה חיובית שהביאה את הלומדים לחשיבה עמוקה הדדית ומפרה, להתרגשות רבה ורצון של ההורים לקיום מפגשים נוספים. בעקבות כך התקיים מפגש נוסף ביום המשפחה. בכל פעם מרגש מחדש לראות למידה כזו.

הצ'חה

חוויית הצלחה נוספת היא רתימת הצוות החינוכי הרחב שהתגייס ללמידה ולהצלחת האירועים.

הטמעת הלמידה בחברותא בתחומי הדעת השונים, כך שמתודולוגיה זו תהיה שיטת לימוד והוראה קבועה בכיתות והתלמידים יתנסו בה באופן רצוף וקבוע.

אתגר

ביסוס הלמידה בחברותא כלמידה שיתופית המשולבת בהוראה באופן קבוע.

מטא-למידה

"הטובה שבמידות האדם - שיהיה שאל" (ר' אליהו אבן גבירול, "מבחר הפנינים", שער החכמה)

יצרית חן, מנהלת ביה"ס: "למידה בחברותא היא מתודה המאפשרת שיתוף ביצוע והבניית ידע משותף חדש, תוך יצירת סביבה לימודית תומכת ואקלים חברתי חיובי, בו הלומדים

מדברי שותפים ומשתתפים

פעילים ולוקחים אחריות על למידתם".

עידן (כיתה ג'): "ב'למידה בחברותא כל אחד מאיתנו תורם מהידע שלו לשאר הילדים בקבוצה כך כולם מרגישים שמצליחים".

עלמה (כיתה ד'): "אני אוהבת ללמוד בשיתוף פעולה. אנחנו מקשיבים לרעיונות של אחרים, נותנים ומקבלים עצרה ומצליחים יותר".

זיכרונות מארץ ישראל, הכמיהה והזיקה לארץ ישראל ולירושלים, עמיות יהודית

זרעאליה | חיפה | מחוז חיפה

מנהלת בית-הספר: איריס כהן

מובילת היוזמה: אפרת אבירן

צוות היוזמה: צוות בית-הספר זרעאליה

היוזמה חושפת את התלמידים לתרבותן של שלוש תפוצות (יהדות אתיופיה, יהדות חאלב ויהדות בוסטון), עם שימת דגש על הכמיהה של היהודים להגיע לארץ הקודש - ארץ ישראל. בד בבד נפגש כל תלמיד עם סיפורו המשפחתי ועם הדרך שהובילה את משפחתו לארץ ישראל. שני רבדים אלה מגבשים בקרב התלמידים זיכרון לאומי וזיכרון אישי (משפחתי) של ירושלים ומחזקים את החיבור של עם לארצו.

היוזמה

היוזמה כוללת תוכנית לימודים שמחברת לעמיות באמצעות הסיפור המשפחתי, שירים מהבית והיכרות עם מסורת אתיופיה, יצירת קפסולת הזמן של הסיפור המשפחתי בלמידת PBL. באמצעות היוזמה העמקנו את הקשר עם קהילת בוסטון (בית-ספר 'שיר תקווה') בלימוד משותף, בבניית קפסולת זמן ושיר משותף.

'קול קורא' הזמין הורים, סבים וסטודנטים מ'תגלית' לספר סיפורי עלייה אישיים, על כמיהתם להגיע לארץ ועל היטמעותם בחיי החברה הישראלית.

בתום לימוד וחקירה נערך שבוע מסכם למידה. כל תפוצה, על-פי בחירת התלמידים, הציגה את מאפייניה: סמלים, לבוש, שפה, מאכלים ועוד.

ערכנו מפגש אמהרי-ישראלי - גיוס תלמידים והורים מקרב אנשי העדה האתיופית ליצירת יום שיא פעיל לכל תלמידי בית-הספר, ונחשפנו לאתגר המסע לארץ באמצעות יצירת משחק מאתגר על מסך מגע, שאותו תכנתו התלמידים. כמו כן, הוצג מסך נע שעליו הוקרנו תוצרי התלמידים וסיפורם המשפחתי.

[קישור לאתר היוזמה](#)

[קישור לסרטון - קרב](#)

[קישור לסרטון - מיכאל](#)

הצלחת היוזמה טמונה בעבודת הצוות. כלל הצוות התגייס ותרם את חלקו: מחנכות ומורים מקצועיים. התלהבות המורים הובילה להתלהבות בקרב הילדים.

היוזמה

"אתחזיקה צינור פאמק לציון" (תפילת שמונה עשרה)

יצירת חוט מקשר בין כלל הפעילויות ויחידות הלימוד כדי להביא להטמעת העמיות בשגרת בית-הספר.

אתגר

הטמעת היוזמה - יצירת חיבור בין כל ילד ומשפחתו לעם ולארץ וחיזוק תחושת השייכות - מציאת הנקודה היהודית שלי, הזהות שלי. שזירת סיפורי עמים ותפוצות שונות במהלך השנה בחגי ישראל ובנושאי הלימוד האחרים.

מטל אצטיו

מיקוד בתפוצות שאליהן לא נחשפו התלמידים בשנה זו. שינוי המשימות במסע מפעיל במרחב הלימודי.

שיון קופקה, תלמידה: "התהליך שאבדתי השנה היה מוצא, הוא שדרג את היצא שלי על המספחה שלי, ויצר שילוב בין מורשת עם ישראל והשרשים היהודיים שלי".

מחברת שותפים
משתתפים

Marla, מורה בית-ספר 'שיר תקווה', באסטון:

"This is so moving - I love the idea of treasure/identify boxes. There is so much content from this exercise - family history and Aliyah, Jewish connections, activities and hobbies ect. - it is so lovely"

ארצה עלינו

שם פרטי-משפחה: _____
 שם משפחה: _____
 שנת הלידה: _____
 תאריך הלידה: _____
 מדינת הלידה: _____
 מדינת היגרו: _____
 מדינת הלידה: _____
 מדינת היגרו: _____
 מדינת הלידה: _____
 מדינת היגרו: _____
 מדינת הלידה: _____
 מדינת היגרו: _____

Scanned by CamScanner

לכל תרבות יש זכות שווה להיות שונה

כרמל | נצרת עילית

מנהלת בית-הספר: נורית יעקב

מובילת היוזמה: מיכל סגל

צוות היוזמה: מיכל סגל - מורה מובילה, רכזת תרבות יהודית ישראלית, מחנכת, צמרת חרוש - סגנית מנהלת, מחנכת, אסתר טכמן - רכזת שפה, מחנכת.

במסגרת היוזמה התנסו התלמידים במשימות חקר אישיות / קבוצתיות, ובלמידה בקבוצה רב-גילאית של תלמידי כיתות ד'-ו' בנושאים הקשורים לתרבות יהודית-ישראלית: ט"ו בשבט, הגדה של פסח ודמויות מופת בתרבות יהודית-ישראלית.

היוזמה

תהליך הלמידה יושם באמצעות בניית משימות מותאמות לפי שכבות בנושא ט"ו בשבט והפעלת התלמידים, הפקת סדר ט"ו בשבט בית-ספרי והנחייתו על-ידי תלמידים משכבות ד'-ה'. בניית משחקים סביב דמות מופת והפקת הגדת פסח בית-ספרית בעלת אופי אישי.

הפקת סדר ט"ו בשבט שאורגן על-ידי התלמידים. התלמידים התגייסו, נשאו באחריות ללמידה והפקת הסדר עבור כלל תלמידי בית-הספר, בעזרה ובתמיכה של הצוות החינוכי שנרתם להצלחתו. כל התלמידים חוו למידה שיתופית, חווייתית ומשמעותית.

הצלחה

גיוס והירתמות כלל צוות בית-הספר לארגון מערכת השעות הבית-ספרית והתאמתה ולהקצאת שעות למימוש היוזמה ולשילובה בתוכנית הלימודים, כולל תכנון ישיבות עם חברי הצוות

אתגר

המוביל והשותף ליוזמה.

החוויה של תכנון ועריכת סדר ט"ו בשבט על-ידי התלמידים לכלל ילדי בית-הספר יהפכו למסורת בבית-ספרנו. גם בשנה הבאה נמשיך את הנהגת היוזמה, נשמר את החקר שנעשה בקבוצות הרב-גילאיות ונשקול באילו נושאים נתמקד ונרחיב את היישום. כמו כן, נשקול את שילוב תלמידי השכבות הצעירות ב"ג' ביוזמה.

מבט לעתיד

נורית יעקב - מנהלת בית-הספר: "בתחילת התהליך, כשהצלתי בפני התלמידים את היוזמה ראיתי את הניצוצות בעיניהם ואת רצונם להתגייס ולשאת באחריות ללמידה חדשנית, מאתגרת ולנוח. בשיחת הסיכום שלי איתם סיפרו הילדים, שהלמידה הייתה משמעותית עבורם, הם הרגישו מלאכיכים ולויהם אהבתו של מורה יוצר מלאכה אישית."

מדברי מנהלים ומנהלים

"הנך לער על פי דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה" (משלי, כ"ב: ו').

אתי טכנן וצמרת חרש - מחנכות: "התלמידים חיכו בקוצר רוח לשעות שבהן יעבדו על המיזם וגילו אחריות רבה. הם שאלו שאלות מקצועיות למידה, התיעצו איתנו על דרך ההוראה בביתה, והיו מלאי סיפוק בסיים עריכת הסדר ואף קיבלו משוב חיובי משאר התלמידים".

אמנוש אמנון - תלמיד כיתה ה'-1: "נהנית לעבוד בעבודת צוות. חולקנו לקבוצות עשייה, הרגשנו משמעותיים ויכולנו לתרום מעצמנו. לפני הבאה אני מחוץ להשאיר קבוצת תלמידים מובילה, אך במקביל לתת משימות גם לשאר התלמידים".

חקר במחברותא - בית-ספר 'כרמל', נצרת עילית

סדר ט' בשט

תלמידים משכבות ד'-ה' עורכים את סדר ט' בשט

מדברים תרבות ערכית-יהודית-ישראלית בחדר TED

לבאות | ערד | מחוז דרום

מנהלת בית-הספר: סימה ברון

מובילת היוזמה: ליאת בן חמו

צוות היוזמה: מנהלת - סימה ברון ורכזת - ליאת בן חמו

לימוד התכנים הקשורים לתוכנית בתרבות יהודית-ישראלית באופן ספירלי, מכיתה א' ועד כיתה ו', באמצעות שימוש בכללי השיח הדבור, תוך התמקדות בכללי השיח הנושא טיעונים והבעת דעה מנומקת. הדבר בא לידי ביטוי בעת הדיבור בציבור לנואמים צעירים בנושאים הרלוונטיים לתוכנית תרבות יהודית-ישראלית, בקבוצות תלמידים המנהלים סיג ושיח מכבדים ומעשירים בעקבות דילמות וקונפליקטים, בהלימה לכל שכבת גיל ובהתאמה לערך המוביל השנתי.

היוזמה

אמירה ברורה ופריסת החזון של מנהלת בית-הספר, הקצאת משאבים (שעתיים שבועיות במערכת) והדרכות ליישום ולהטמעת הפרויקט. חדר TED מוקדש ללמידה בכלי זה בתחום תרבות יהודית-ישראלית. המחנכות הן המלמדות את התחום, בונות את מערכי השיעורים ומעוררות בהן התלמידים נהנים ללמוד בדרך ייחודית ומשפיעים מן המוטיבציה הגוברת שלהם על בית-הספר. ניכרת השפעה חיובית על האווירה בבית-הספר - וההשראה של הכבוד, הסובלנות והערבות ההדדית שמקרין השיח על ההטמעה של היוזמה בתהליכי הלמידה בבית-הספר.

הצלחה

שינוי תפיסתי ומחשבתי בקרב הצוות החינוכי. המחנכות נסוגות אל מאחורי הקלעים בשעה שהתלמידים משמשים בתפקיד הראשי.

אתגר

השיח הדבור המכבד ממשיך להשפיע לטובה ומאפשר העלאת קונפליקטים, מחשבות ודעות מגוונים והפריה הדדית בין התלמידים. אלה מניבים חשיבה יצירתית, מוסברת ומנומקת, משפרים את יכולת הביטוי בעל-פה ואת אקלים בית-הספר.

מבט לעתיד

מורה לזיו הרק במית-הספר: "התחלנו את התהליך הבנוי תל"ס"ס eש"מ מקור ליצור רב ומגוון בתחום התרבות היהודית-ישראלית במהלך שילוב הייחוד של בית-ספרנו של בית-ספר שמגן ושר. חדר TED פורץ את הדרכים ומאפשר לתלמידים ולתלמידות במית-ספרנו לדון, לטעון, לשכנע ולנאם על נושאים ועל קונפליקטים הרלוונטיים לתחום. אלה הסבולנו - תלמידים, הורים ומורים - חווה יוצאת דופן, מכובדת ומקצועית".

מבט לעתיד

**"הנוצר ראוי להעב ולשאלו שאלות, יש לו רשות לבקש לעצמו נתיבות
חדשות אשר לא ידעון הדורות הקודמים"** (ברל כצנלסון)

הזרה לתלמידים בבית-הספר: "מיומנויות השיח הטיעוני-דבור השתכלה בתחום המעניין ביותר בעיניי והוא תרבות יהודית-ישראלית ומורשת העם היהודי, כאשר השם דגש על סובלנות, על כבוד ועל ערכות הדדיות בין ה'סלון' לחברי 'התבוארת', ביאה לבית-ספר מביקאי וערכי. ניתן לומר, שהיה זה מסע מפתח ומרתק לתלמידים, לתלמידות ולזוות החינוכי".

תלמידי בית-הספר: "בזכות היוזמה התאפשר לנו לשאול, להעב, להצליח וללמוד בדרכ הערכה חלופית וחלוציתית".

ישראל שלי - שורשים וחלום

לביא | נעלה | מחוז ירושלים

מנהלת בית-הספר: גלית שרויטמן

מובילת היוזמה: מאיה כהן

צוות היוזמה: גלית שרויטמן ומאיה כהן

היוזמה נועדה לחשוף את התלמידים לדמויות בתרבות היהודית-ישראלית בהלימה לרלוונטיות לחייהם, תוך שימוש בכלים מגוונים וחדשניים לפיתוח אישיותם, זהותם ותחושת השייכות שלהם כיהודים, כישראלים וכבני אדם. באמצעות הדמויות, פועלן ותרומתן לחברה, התלמידים יחשפו לערכים הרלוונטיים ולתכונות אופי שאותן ירצו לאמץ.

כמו כן, היא תעמיק את יכולתם לנהל דיאלוג קשוב ומכבד בין הזהויות השונות והמגוונות בחברה הישראלית.

היוזמה תדגיש ותחזק את התרומה של הערכים היהודיים לערכים האוניברסליים ואת השילוב בין שני עולמות ערכים: ערך הלימוד, ערך המשפחה וכיבוד הורים (שכבת ב'), ערך חברות וערך המנהיגות (שכבת ג'), ערך הערבות ההדדית (שכבת ד').

התלמידים וצוות המורים מעורבים בפיתוח תוכנית הלימוד והאפליקציות.

כל הבאים בשעריו של חדר המורים ישתתפו בהשתלמות ייעודית 'המורים של המחר', שבמסגרתה ירכשו כלים שימושיים להפיכת הלמידה לחווייתית דרך הכנסת אמצעים טכנולוגיים ללמידה. במהלך ההשתלמות ילמדו המורים לפתח אפליקציות לימודיות למכשירי אנדרואיד במסגרת היוזמה החינוכית בתרבות יהודית-ישראלית. האפליקציות ישמשו את תלמידי בית-הספר ואורחיו במרכז 'מורשת ישראל', ובמסכי מגע ברחבי בית-הספר ללמידה עצמית וחווייתית.

מקום - יש לציין, כי בית-הספר עבר למבנה קבע ואין כרגע מקום לארגן את החדר. לכן, מושקעים כל המשאבים בפיתוח התכנים ובבניית האפליקציות לתוכנה.

הרחבה ושדרוג של התכנים באפליקציות בהלימה לתוכנית היוזמה.

"עם שאינו יודע את ערכו, ההווה שלו בל ועתידו לט בערפא" (יגאל אלון)

**מדיה ותרבות
והיסטוריה**

"יובמה חינוכית זו מסייעת להטמעת המטרות והיעדים של בית-הספר".
"היובמה מבטאת למידה חווייתית המותאמת לעידן הטכנולוגי של ימינו ומתחברת לעולמם של
הילדים".

ואהבת - לבנות יחד גשרים בין האתמול והמחר

מרומי שדה | אחוזת ברק | מחוז צפון

מנהלת בית-הספר: אלה פלק

מובילת היוזמה: דבי עצמון

צוות היוזמה: דבי עצמון, אביטל בן עמי, לירון ונדר, ליאת הנדוורגר

אחד הביטויים הנעלים הנוגעים למערכת היחסים בין אדם לחברו הוא הפסוק בספר ויקרא "ואהבת לרעך כמוך", ואנו בבית-הספר מחפשים את הדרכים אשר יובילו אותנו ואת בוגרינו למצוא את

היוזמה

המהות ולהפוך את המצווה לערך מרכזי בשגרת בית-הספר והקהילה.

מטרת היוזמה היא טיפוח הערך 'ואהבת' במהלך הלמידה של תוכנית הלימודים בתרבות יהודית-ישראלית ושימוש בכלים לדידקטיקה חדשנית:

א. לימודי חברותא - למידה שיתופית בדגם פלאו"ת (פתיח-לימוד-אסיף-תוצר), הכנת דפי חברותא והקמת פינת חברותא בית-ספרית.

ב. משחק במושגים ובתכנים נבחרים - הכנת משחקים על-ידי הצוות והתלמידים.

ג. חקר (PBL) של סוגיות, נושאים ואירועים במעגל השנה, הקמת גינת שבעת המינים, חקר דרשות וכתובת דרשה אישית.

'חברותא - פעמיים כי טוב' - בימי שלישי פעם בחודש נפגשים תלמידי בית-הספר במפגש דו-שכבתי ללמידה שיתופית,

הצוה

הכוללת פתיחה במליאה, למידה בחברותא של קבוצה קטנה

המבוססת על דפי חברותא שהוכנו במיוחד על-ידי הצוות, הכנת תוצרים מגוונים וסיכום במליאה. במסגרת זו נפגשו עם טקסטים מתוך ארון הספרים היהודי-ישראלי, הכרנו אישים ואירועים, פתגמים וביטויים, שרנו שירים ויצרנו במגוון דרכי ביטוי אומנותיות - יצרנו קשרים וגשרים בין העבר, ההווה והעתיד, בין היחיד, לקבוצה ולקהילה.

איגום כוחות ומשאבים - "אין לנו שעות ביום שלישי הבא...", "מת? נכין את הפעילות... עומס... עומס... עומס", "ישנם דברים יותר חשובים" - האומנם?

אתגר

המשך שילוב 'ואהבת' בעבודת השגרה של בית-הספר, שכן "הדרך הטובה ביותר לחזות את העתיד הוא ליצור אותו" (פיטר דרוקר). 'ואהבת' כגורם מארגן בית-ספרי.

מטא-לתיב

"ואהבת אהבה במוך" (ויקרא, י"ט: י"ח)

לטייל בישראל בעקבות מנהיגים ודמויות מופת

נאות לון | באר שבע | מחוז דרום

מנהלת בית-הספר: הדס פרץ

מובילת היוזמה: סילביה רוזנבוים

בכל חברה ניתן להבחין במנהיגים, באנשים המשפיעים על אחרים ומובילים אותם להאמין ולפעול בדרך שהם מתווים. להיות מנהיג זו משימה לא פשוטה. למימוש היכולת לשאת באחריות, להוביל,

היוזמה

להחליט החלטות מתוך שיקול דעת ורצינות נדרשת נחישות, התמדה ורצון לתת ללא תמורה.

הרמב"ם מדבר על הדרך הארוכה שעל אדם לעשות על מנת להיות מסוגל וראוי להנהיג אחרים. הוא מדבר על כך, שנדרש ממנהיג בתחילה להתבונן פנימה, ורק לאחר שאדם עבר תהליך משמעותי עם עצמו - רק אז יכול הוא וראוי להנהיג את הזולת.

היוזמה 'לטייל' בישראל בעקבות מנהיגים ודמויות מופת נולדה בהשראת הלמידה בנושא 70 שנה למדינה. על-פי התוכנית אנו לומדים באופן מעמיק ומשמעותי על מנהיגים ועל דמויות מופת בתרבות יהודית-ישראלית, לשם היכרות עם עשייתם ועם תרומתם לעם ולמורשת ישראל.

מטרתנו היא להקים שדרת מנהיגים פעילה אשר בה תשולב פדגוגיה חדשנית עם מיומנויות המאה ה-21, כשכלל תלמידי בית-הספר משכבת הגן ועד שכבה ו' ייקחו בה חלק פעיל, בבניית ובלמידה בה.

אנו מצפים, שהלמידה תבסס את העיסוק בשאלות לבירור זהותו של התלמיד ברמה האישית, בסיפור חייו, וכן ייבחנו החיבורים במעגלים נוספים סביבו. בשכבות הגבוהות יכינו עבודת חקר שבה יבחן התלמיד את שורשי מנקודת המבט המיוחדת לו.

בכל שכבה נבחר מנהיג שליווה את הלמידה עם אנשי מקצוע מומחים, כשבסופה תיבחר דרך אומנותית להציג את המנהיג הנבחר אשר יהיה מקור ללמידה לאחרים.

הצצה

- ▶ כל אנשי הצוות בחרו פה אחד לשנות את חזון בית-הספר ולהחליף את ערך החדשנות שאפיין אותו בערך המנהיגות, וזאת בעקבות חשיפתם ליוזמה.
- ▶ התוכנית נבנתה על-ידי המחנכות והמורים בבית-הספר אשר שיתפו פעולה ונרתמו לנושא באופן חיובי וללא התנגדויות.
- ▶ התוכנית בתחום התרבות היהודית-ישראלית מורגשת בבית-הספר ומוטמעת בכל הכיתות מא' עד ו' ואף בגנים.
- ▶ נערך יום שיא כפתיחה לנושא יחד עם סטודנטיות ממכללת קיי, אשר היה משמעותי מאוד ומלמד, על-פי משוב שהתקבל מתלמידים, מהורים וממורים.
- ▶ הלמידה בנושא זה הייתה משולבת בדרכי למידה והוראה חדשניות ומגוונות במהלך שימוש מושכל באמצעים טכנולוגיים חדשים ובדפי חברותא שפותחו על-ידי הצוות.

"גדולים החלומים והאופקים החלומות. גדולים העושים"

המעשים קטנים והאופקים את המעשים לגדולים" (משה צבי נחיה)

"החלומות הגדולים יסוד העולם הם" (הרמב"ם)

"לא די שידע המפקד את מלאכתו, עליו להיות אלה את האדם" (דוד בן גוריון)

כיצד לממש את החלק הסופי של היוזמה - התוצר השכבתי: בסוף תהליך הלמידה תיצור כל שכבה ספסל אשר ייצג ערך מסוים שמתקשר למנהיג שלווה אותה במהלך השנה. למשל, שכבה ג' שלמדה על רבי עקיבא - תיצור 'ספסל חברות', בעקבות הביטוי 'זאהבת לרעך כמוך'. האתגר הוא בעיקר טכני מבחינת בניית התוצרים והתיאום עם אנשי מקצוע מתאימים.

אתגר

בשנה הבאה ארצה לראות כיצד התוצר שבחרנו להקים עם התלמידים קורם עור וגידים, הופך להיות חלק מהסביבה הלימודית הפעילה, שאליה יוצאים תלמידים ובאמצעותה לומדים על דמויות מופת ועל מנהיגים. ארצה עוד בעתיד להרחיב את התוכנית, ויחד עם צוות המורים לבחור אישים נוספים אשר הטביעו את חותמם על ההיסטוריה של עם ישראל והפכו להיות חלק מהתרבות הישראלית-יהודית שלנו, ושתלמידינו ימשיכו 'לטייל' בעקבותיהם.

מבט לעתיד

ליוון אלגריה, מחנכת כיתה ה', רכזת תקשורת וחברה

בצוות ניהול מורחה: "בתוכניתנו 'לטייל' בישראל בעקבות

מנהיגים ודמויות מופת' אנו מאפשרים לתלמידים נקודות מבט

חדשות, והתוצאות לכיוון מחשבה ועשייה של מנהיגות חינוכית. דרך המנהיגים אנו מתחברים אל העבר ויוצאים דרך מקורות חדשה משלנו. ההזדהות עם דמויות המופת הראויות להערכה, רק מחזקת את ההערכה שיש בידינו להתמודד ולהכיח כי הם מנהיגים בצורים.

בכל בוקר אני מברכה בצורק לחלל שנינו, ואפילו הקטן ביותר, להצליח מנהיג.

ראיתי את תלמידי כמנהיגים מתקדמים בעלי משמעות, שפועל אהבה, האלה, שליחות מתוך משמעות ערכית שנובעת מתוכן, מתוך הידיים. יש להם הצורק ואף אנו אתה להם הצדנותיות להגשים את התשוקה שבהובלה. לאפשר להם למצוא את דרכם להוביל שנינו, דרך, מנהיגות יוצרת - שהרי תלמידינו מעצבים את פני ההיסטוריה".

ציר זמן כחוש מקשר ומאחד

נווה עוז | ראשון לציון | מחוז מרכז

מנהלת בית-הספר: דורית קראדי

מובילת היוזמה: הדסה אברמוב

צוות היוזמה: הדסה אברמוב, יסמין בניסטי-סבג

היוזמה שלנו כוללת את ציר הזמן כיסוד מארגן. הציר מבוסס על חומרי למידה על-פי תוכנית הלימודים של תרבות יהודית-ישראלית, המכיל נקודות זמן מכוננות בחיי עם ישראל. כל פיסת מידע שהתלמיד יקלוט הוא יוכל למקם על ציר הזמן מתצופ אחד גדול והמשכי.

היוזמה

היוזמה נחוצה לשם פיתוח לומד המכיר את סיפור העם שלו, ומתוך כך יפתח תחושת שייכות וזיקה לעמו ולארצו, לומד שידע לחבר ולקשר בין אירועים ודמויות בתקופות שונות ולמקם את עצמו בתוך שרשרת הדורות.

הצלחנו להנגיש את ציר הזמן ללומדים בצורה ברורה מעניינת ומעוררת סקרנות.

הצלחה

עמידה בלוח הזמנים - בגלל העובדה שהיוזמה שלנו היא רחבת היקף ונוגעת לתכנים, לגרפיקה ולאדריכלות, היה מאתגר לעמוד בלוח הזמנים.

אתגר

העמדת מרחב 'המדבר' בציר הזמן והטמעת השימוש בציר בלמידה היום-יומית.

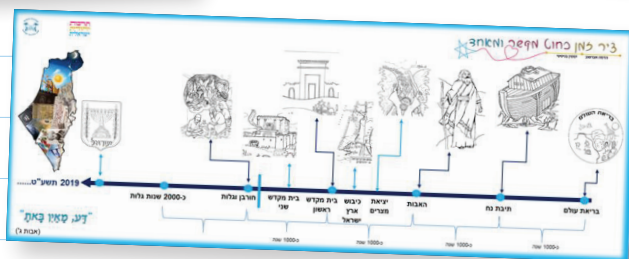
מבט לעתיד

"אנחנו עם אחד, שמה עלינו להכיר את עצמנו, להעשיר את החווה שלנו ולחזות את העתיד מתוך ההיכרות ואור גדול".

מבט לעתיד
משתתפים

חברותא מדרשית

עומרים | מ"א מגידו | מחוז צפון

מנהלת בית-הספר: אורה שומרון

מובילת היוזמה: ריטה טפלו

היוזמה קשורה לבית-ספר קהילתי יישובי, שבו חשוב לנו שקהילת הילדים וההורים ישתתפו בלמידה המשמעותית בבית-הספר, וייחשפו לערכי בית-הספר ולמגוון שיטות לימוד. מכאן הדגש על 'לימוד בחברותא' וקרבה לארון הספרים היהודי דרך לימוד מדרשי חז"ל, בתחום הדעת של תרבות יהודית-ישראלית.

למידה בחברותא מגלמת בתוכה כללים ליצירת דיאלוג פורה בין השותפים לקריאה וללמידה, לימוד וביסוס שיח תרבותי ומילולי ליצירת דיון משותף, ערני ופורה המשמש במה לדיון מתוך כבוד הדדי, קבלת דעות שונות, התנסות ותרגול בהתבטאות רהוטה וניסוח ברור ומשכנע בשפה עשירה וגבוהה.

בנוסף, הלמידה בחברותא היא בסיס למפגש בין הורים לילדים בכל שכבות הגיל ללימוד משותף סביב מדרש. התהליך מסתיים ביצירה משותפת המביעה את תובנות המדרש וקישורו לחיי הכיתה, באופן שיכול לתרום לאקלים כיתה מיטבי המגלם ערכים כיתתיים ובית-ספריים. הנושא הנלמד מלווה בתערוכות אומנות הכוללות יצירות של התלמידים בעקבות הלמידה.

הדגש מבחינה פדגוגית מושם על שותפות מתחילת התהליך ועד סופו של כל צוות המורים. אנו ניעזר במודל של ארבעת הממדים להתבוננות על התפתחות ועל איכות היוזמה לקידום הטמעתה בבית-הספר. זו מבחינתי האישית דרך הובלה חדשה שלא התנסיתי בה עד היום.

מלבד המפגשים, שיועדו ללמידה בחברותא עם צוות המורים במטרה להדגים את מודל הלמידה, הוסיפה היצירה שבעקבות הלימוד נופך של חוויה והעמקה. צוות בית-הספר קיבל את ההתנסות בלמידה בהנאה, בפתיחות, בלמידה מעמיקה, שיתף ברעיונות, הנהיג שיח פורה ומפרה ובעיקר חווה התרוממות נפש משינתה לו ההזדמנות ללמוד וליצור בעקבות טקסט מדרשי.

הצלחה נוספת נחלנו בכיתות בעקבות צירוף מדרשים לתוכנית הלימודים הנוכחית. הילדים שיתפו פעולה וגילו את 'הניצוצות' שלמידה בחברותא מעוררת, קרי דו-שיח, ויכוח מכבד, העמקה בהבנת הטקסט, קבלת דעות שונות והתבונה שתוכני המדרש רלוונטיים גם לחיי היום-יום שלנו.

פינוי זמן במערכת כדי לשבת עם הצוותים ולתכנן את הנושא, ובנוסף לרתום את אנשי הצוות לבחירת מדרש ולעיצוב הלמידה בכיתה.

"או חברותא או חיותא" (דעאונת, כג: א)

"אי-אפשר לבית המדרש בלא חידוש" (בהאי, חגיגה, ג: א)

"אין אדם למד אלא ממקום שילבו חפד" (בהאי, עבודה זרה, ט: עא)

נמשיך להנהיג את מתודת הלמידה בחברותא בכל שכבות הגיל, ולהוסיף מדרשים לאורך השנה בנושאים השונים שנלמדים בכיתות. נמשיך לשפר את הלמידה בחברותא בכיתה על-פי

הגיל, וכן לקשר בין שכבות גיל השונות ללמידה בחברותא.

והלואי שנוכל ליצור מפגשי למידה לאחר שעות הלימוד בין הורים לילדים.

מבט לעתיד

אורח שולחן (מנהלת בית-הספר): המפגש שהיה לכלל הצוות עם

דב ארבוים שבו חשף בפנינו את החזשנות הגאונות של הציון

הטקסטים יהודיים בחברותא, היה משמעותי מאוד והעניק לנו,

הצוות, כלים להתמודד עם הטענות והדעות.

בנוסף, המפגש של הצוות עם שולחית קיזיס העשיר אותנו בכלים חדשים ויצירתיים להתמודדות עם

טקסטים בדרך של משחק וחוויה והרחיבה את שיטות הלמידה בכיתה.

מדיבריו שותפים ומשתתפים

צא ולמד למידה בית-ספרית

עתידים | בית חשמונאי | מחוז מרכז

מנהל בית-הספר: טל גנוסר

מובילת היוזמה: חני ישראל

צוות היוזמה: טל גנוסר, חני ישראל

היוזמה

הקמת בית-מדרש חברתי. למידה בית-מדרשית בשכבה הבוגרת. שכבות ד'-ו' נפגשות עם מדרשים ועם טקסטים מודרניים העוסקים בערכים המובילים, על-פי תוכנית הלימודים של כל אחת מהשכבות שביזמה. התלמידים דורשים, שואלים שאלות, לומדים לקבל דעות שונות, מפתחים חשיבה ביקורתית. התלמיד במרכז ההוראה-למידה, המורה מתווך.

הצנחה

צוות המורים המלמד עבר תהליך למידה, יצר דפי לימוד, ערך יום חברותא לכלל תלמידי בית-הספר, שכבות א' עד ו'. בנינו סוכה, חגגנו בה ולמדנו את ערכי החג. כיתות ד' עסקו באושפיזין על-פי הרצף ההיסטורי.

אתגר

טרם הוקם מבנה בית-המדרש הפיזי.
בניית קבוצת מובילי החברותא.

מבט לעתיד

הרחבת קהל הלומדים השותף ליוזמה (צירוף שכבת ג'), הכשרת כלל אנשי הצוות ללימוד בחברותא. הלימוד הבית-מדרשי יהפוך לשפה בית-ספרית, ערבי הורים תלמידים.

מדידי שותפים ומשתתפים

"חשיפת הילדים לתכנים אלה הבית-ספר יסודי פותחת בפניהם עולם חדש, היוצר פיתוח חשיבה".
"חיבור נוסף לערכים הלאומיים לתלמידים אלא קשר לאומותם הדתית".

**"אין סכין מתחזקת אלא בירכה של חברתה,
כך אין תלמיד חכם משתבח אלא בחברו" (ירקוט שמו"נ, ויבא, כחב: ק"ט)**

שישה כובעים ואגדה

פסגות | מיתר | מחוז דרום

מנהלת בית-הספר: עירית כהן

מובילת היוזמה: קארין כהן

צוות היוזמה: הצוות החינוכי

היוזמה 'שישה כובעים ואגדה' היא פעילות לימוד בחברותא, כצורת לימוד המועדפת על חז"ל. פיתוח מיומנויות חברתיות, הקשבה ודיאלוג, תגובה עניינית ומכבדת, שיתופיות והתחשבות.

היוזמה

במסגרת זו דנים התלמידים באמצעות שאלות מנחות על אגדה המזמנת שיח על ערכים מרכזיים במקורות היהודיים ועל אמיתות אוניברסליות. הלימודים מעשירים את אוצר המילים מתוך לשון חז"ל, עורכים היכרות עם ארון הספרים היהודי ומפתחים חשיבה מסדר גבוה. היוזמה הונהגה בשלב שבו צוות בית-הספר החליט לשים דגש על שיח דיאלוגי ורפלקטיבי באמצעות ששת כובעי החשיבה. במסגרת זו יחוו התלמידים שיח שיתופי ויביעו דעתם במקום שבו ניתנת לגיטימציה לכל דעה. החדשנות הפדגוגית ביוזמה זו היא שינוי בתפיסה של דרך ההוראה כשבבסיסה הרעיון על-פי גישת סוקרטס - חינוך התלמידים להציג שאלות פילוסופיות ומוסריות, לפקפק באמיתות שנלמדו ולשאול "האמנם?". בחרנו לאמץ גישה זו באמצעות כלי 'ששת כובעי החשיבה' של אדוארד דה בונו. במסגרת השיטה משחקים המשתתפים בדיון במשחק תפקידים בהתאם לכובע הדמיוני שהם חובשים. ששת כובעי החשיבה מזמנים לתלמידים היבטים שונים של חשיבה ועיבוד מידע: לבן - עובדות, אדום - רגשות, צהוב - חשיבה חיובית, שחור - חשיבה ביקורתית, ירוק - יצירתיות, כחול - חשיבה על חשיבה.

איגום משאבים והקצאת אזור בחדר המאפשר למידה אחרת (M21) המביא לידי ביטוי את היוזמה.

הצלחה

תוצר בית-ספרי - אוגדן לכל שכבת גיל ובתוכו עשר אגדות / אמרות חז"ל / שירים וכד' ושאלות מנחות על-פי ששת כובעי החשיבה המזמנות שיח ערכי.

כניסה על בסיס קבוע של כל אחת מהכיתות לשיח בחדר, שהמשכו בכיתות הלימוד.

אתגר

הרחבת הפעילות לכלל בית-הספר (כעת היוזמה מיושמת בשכבה אחת בלבד), העמקת התכנים הנלמדים, תוך שילובם במודל ששת הכובעים המיושם בבית-הספר בדרכי הלמידה במקצועות השונים. שילוב אגדות חז"ל וסיפורי תורה שונים בשגרת הלמידה של תלמידינו יחזקו את הקשר של התלמידים לזהותם האישית ולתרבותם. אנו, כצוות חינוכי, מאמינים שחשיפה למקורות היהודיים תוך שימוש במודל הכובעים, ישמש מנוף לעשייה ערכית ולשיח חינוכי ערכי בקרב התלמידים והקהילה.

מבט לעתיד

כל מקום שהשיחה באה על חילוקה באהותה, לפני המארחים,
נפנו זה לזה באמת, מילים את עצמם לא כבישת דברים
ומנצרים מכל חפץ מראית - שם שריוה ברכת יצירה מאתפת
מפלאה, שאין כאותה פוס מקום אחר. (מרטין באר)

שישה כובעים ואגדה ללמוד בחברותא

ערבות הדדית היא אחריות של קבוצה או קהילה כלפי כל אחד מחבריה ושל כל אחד מחברי הקהילה כלפי הכלל. קבוצה יכולה להיות קטנה כמו כיתה או קבוצת ספורט, או גדולה כמו עיר או מדינה ואפילו האנושות כולה. הערבות ההדדית היא ערך חשוב ביהדות טאו ומתמיד. כאשר הנם היוודי היה ממזך בתנועות, הייתה ערבות הדדית בקהילות היהודיות, וחבריה עזרו זה לזה במגוון דרכים, למשל, עזרה למשפחות בעת צרה, ביקור חולים ועוד.

- כדי לשמש את עצמו חייב אדם להיות יבדו, אך בעת ובעונה אחת, להיות נשוא בקהילה. (הרב סולוביצקי, הקהילה וארבת תרע"ב כפוד" נוקרא יום, י"ח)
- "תחנה תמכת את ודך לאחרך, תעניך, וסאביונך בארעך" (דברים, ט"ו, י"א)
- "ישית תשפך על פני השמים כי ברכות השמים תמאנני" (קהלת י"א)
- "...כי ישפאל ערבים זה לזה" (ישע"א ויקרא כ"ו כ"ז)
- "כי המקיים לשם אמת משראל באויר קיום עולם מלא". (שנהדרין ד', ה')

מסגרות
של חוויה וידע
בה שבו אחרת: הרבה צדו

שש ד'י

שש אבא
שש אבא

67

שירים מספרים תרבות יהודית ישראלית

צליל | חדרה | מחוז חיפה

מנהלת בית-הספר: סיגלית יעקובי

צוות היוזמה: הילה רובין ופנינה מזוב

בית-ספרנו הוא בית-ספר לחינוך מוזיקלי. באמצעות היוזמה מונגשת תרבות יהודית-ישראלית לכל קהילת בית-הספר, תלמידים והוריהם, דרך טקסטים ושירה. התוכנית תגוון את דרכי ההוראה והלמידה: מרחבי בית-הספר ידברו שירה, לוחות תוכן פעילים עם טקסטים שנבחרו בהלימה לתוכנית הלימודים. יוקדשו מרחבים ללמידה של טקסטים בחברותא על-פי שכבות הגיל ועל-פי ערכי התוכנית.

בבית-הספר צליל כל שכבה שרה ומנגנת על כלי נגינה אחר. אנו פותחים את הבוקר בשיר של יום ומחברים לכל הדיסציפלינות את השירה, הנגינה והמוזיקה. כך שהתוכנית 'שירים מספרים תרבות יהודית-ישראלית' תעשיר בתכנים את המהות שלנו כבית-ספר מוזיקלי בעיקר בתחומים הבאים: חיבור התלמידים שהעברית אינה שפת אימם לשפה העברית דרך התרבות שלנו, חיבור לשורשים דרך שירה, חיבור לתרבות היהודית-ישראלית, ולמידה בחברותא שתגשר, תחבר ותקרב בין התלמידים בכיתות ובין שכבות הגיל השונות. יתקיימו מפגשים שבועיים בקבוצות קטנות שבהם יונגש טקסט קריא מתוך מאגר השירים שייבחר מראש. הילדים ילמדו את השיר על כל רבדיו (מותאם להתפתחות ולשכבת הגיל), ובעיקר למידת חקר משותפת המתחקה אחר התרבות שלנו.

סדר פסח לכל קהילת בית-הספר, התלמידים חוו מופע משותף יחד עם הוריהם. במופע שרו שירים שלמדו וחקרו לפני כן.

קושי בניהול מעקב.

בית-הספר מעוניין להמשיך להוביל את היוזמה בכל הכיתות. יחד עם זאת, לבחור שכבת גיל שבה נתמקד ובאמצעותה נוכל לעקוב אחרי הלימוד ולנתח את היוזמה.

"אמר רבי פנחס מקוריץ: כשאדם נמצא ואינו יכול להרים את קולו, ובא אחר לנמק עימו ומרים את קולו, אז יכול גם הוא להרים את קולו. זה הוא סוד היצבקות כוח גדול" (אור הגנוז, מרטיין בוכר)

מתנת צי: היוזמה מתבררת בין הורים לתלמידים, הורים שאינם ילידי הארץ מתקשים להתחבר לטקסטים התרבותיים. כאשר התלמידים עורכים חקר ומשתפים בכך את הוריהם, נוצר חיבור מיוחד המלה את הקשר היהודי ישראלי.

מדינת שותפים ומשתתפים

ר', תלמיד צי: "כשעשיתי את העבודה על הפיוטים היה לי כיוף לעבוד עם חבר ולחקור איתו, למדנו מילים חדשות ועל המורשת שלנו".

עתודת הומניסטיקה

קציר על יסודי משגב | מ"א משגב

מנהל בית-הספר: ד"ר אסף מצקין

מובילת היוזמה: תהל זילברשטיין

צוות היוזמה: תהל זילברשטיין - רכזת תרבות יהודית-ישראלית, רוני אשכול - רכזת אומנות, גיא טנא - רכז ספרות

היוזמה עברה כמה גלגולים ולבסוף התגבשה כעתודת הומניסטיקה' - קבוצה רב-גילאית של תלמידים ותלמידות בכיתות ז'-ט', שנשארים פעמיים בשבוע למשך יום ארוך בבית-

היוזמה

הספר בין השעות 13:40 - 15:15, כדי לדון ולברר מהי 'חברת מופת'. הם דנים בשאלות ערכיות ופילוסופיות על החברה ועל האדם בדגש על טקסטים מתוך תוכנית הלימודים של תרבות יהודית-ישראלית. בימי רביעי - ניתן ביטוי פלסטי לתכנים בחדר אומנות וכתביה יוצרת. בימי חמישי - מעגל שיח סביב טקסט, שיר ומשחק.

בנוסף, אחת מהמטרות שהצבנו לעצמנו הייתה הגברת העיסוק והנכחת התכנים מתוך תרבות יהודית-ישראלית במרחב בית-הספר. לשם כך ניהלנו בשעות אחר הצהריים בית-מדרש להורים ולילדים, מפגשי מורים בבתים סביב טקסט - 'סוגיות בנעלי בית', לימוד צוותי משותף בהנחיית מכון שיטים סביב חגים, לוח חג ומועד, ארון להצגת יצירות התלמידים ועיסוק בדמויות מופת.

גיבוש קבוצה רב-גילאית של תלמידים ותלמידות בכיתות ז'-ט', שלא ממהרים הביתה בתום יום הלימודים הרגיל ונשארים עוד קצת בבית-הספר על מנת לשוחח, ליצור, לשחק ולכתוב באווירה

הצלחה

אחרת. הקבוצה מונה 26 תלמידים ותלמידות שמתמידים להגיע ומחכים כל השבוע לעתודה. זוהי הצלחה כבירה מבחינתנו.

להפוך קבוצה רב-גילאית של תלמידים לקבוצה בעלת תחושת שייכות ומחויבות. להיות אטרקטיביים לתלמידים ולתלמידות כדי שירצו להישאר בעתודה.

אתגר

קודם כול הוכחנו בשנה זו - עתודת הומניסטיקה היא צורך! התלמידים מגיעים ולומדים מתוך הנאה ועניין. עתודת הומניסטיקה קציר תמשיך להתקיים. היא הפכה להיות מקור לגאווה בית-ספרית.

מבט לעתיד

בעתיד אנו שואפים לא להשאיר את הדברים הנפלאים שקורים רק בתוך העתודה ולמצוא דרך שבה תלמידי העתודה יהיו מעורבים יותר בקרב בית-הספר והקהילה בארגון ובהנחה של טקסים, במפגשי לימוד ועיסוק בתכנים מתוך הלימוד.

"לא עליך המלאכה לגמור ולא אתה בן חורין להיטל ממנה" (אבות, ב:טז)

ד', תלמידות ביתה ז': "קמתי היום בבוקר בבאסה ואז נזכרתי שיש עתודה והשתנה לי מצב הרוח".

מדברי שותפים ומשתתפים

גב' יונה מאירי, מדריכת תרבות יהודית-ישראלית שוכחה

בסני מפגשים של העתודה השנה: "כל כך יפה לראות שהתלמידים משוחחים בחופשיות ובפתיחות, מתוך הנאה ועניין. נראה שהם מנצנצים לבה".

שביל בתי ישראל

רבין | נשר | מחוז חיפה

מנהלת בית-הספר: רחל חכמה

מובילות היוזמה: שרית חפץ ופית שטמר

צוות היוזמה: שרית חפץ, יפית שטמר, אולגה קוסטיובסקה, זוהר יהודה, רונית קרויטרו, דנה זריהן, קלרה אשור, ברכה דהן.

הקמת סביבת למידה חוץ בית-ספרית לקידום תודעת עמיות יהודית בזיקה לתרבות יהודית-ישראלית. בסביבה ישנם שלושה מוקדים המייצגים את בתי ישראל בעולם היהודי. בבתים אלה אנו מתבוננים מבעד לשלושה חלונות: "עם ועולם", "עם וארצו", "עם ואמתחתו". בכל אחד מן המוקדים יהיה עיסוק במקורות ישראל: טקסטים, יצירות אומנות, יצירות מוזיקליות, חפצים ומפות. לכל מוקד למידה יהיו דגמי הוראה ייחודיים. למשל: מודל סלע המחלוקת, מידת שקלא וטריא ועוד. עזרים טכנולוגיים ואחרים (ציורים, מכתבים, סרטונים) יסייעו לתלמידים בחיבור עם עמיתים מעבר לים. הדבר יבוא לידי ביטוי הן בלמידה משותפת של תכנים מסוימים והן בהחלפת תוצרים.

היוזמה

לימוד בשיטת 'סלע המחלוקת' בכל שכבות הגיל (א'-ו'), שיחות סקייפ עם עמיתים מעבר לים והחלפת תוצרים בהלימה ללוח השנה העברי.

הצ'חה

בנוסף לכך, נחלנו הצלחה בקרב הצוות: שיתוף פעולה חוצה תחומי דעת (למידה משמעותית), מפגשי צוות ללמידת עמיות ומפגשים קהילתיים בנושא זה עם ההורים והסבים.

ההיבט הלוגיסטי הוא המאתגר במיוחד, שכן הוא מערב ספקים חיצוניים.

אתגר

קביעת סדירויות לפעילות של הכיתות בסביבות הלמידה, תכנון חומרי למידה נוספים לכל שכבות הגיל.

מבט לעתיד

כונת קריאטיו (סגנית בית-הספר, מורה למתמטיקה ומחנכת כיתה ו'): "למדת' אלמלל עמיות יהודית בתחומי דעת שונים".

מגדרי שותפים ומשתתפים

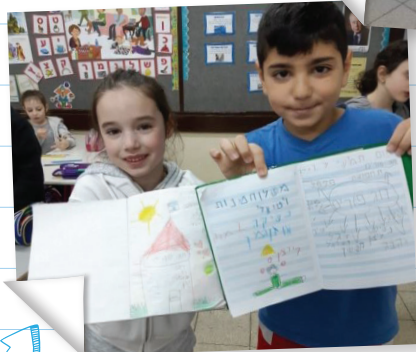

זוהר יהודה (מחנכת כיתה ז' ומורה לכיכאוי שפה): "העיסוק בטקסטים מארח הספרים היהודי מקדם את האוריינות הכיתתית".

אולגה קוסטיובסקה (מורה לאומנות): "עיסוק באומנות יהודית הוא חלק בלתי נפרד כאת משיכאוי אומנות".

"עלי סביב עיניך וראי כלם וקבצו באו לך" (שמיזא, מ"ט: י"ח).

חיים משותפים

חטיבת ביניים רוז | עכו | מחוז צפון

מנהלת בית-הספר: טליה קרן

מובילת היוזמה: ענת לחיאני

צוות היוזמה: טליה קרן - מנהלת חטיבת הביניים רוז, ענת לחיאני - מובילת היוזמה, אתי - מנהלת בית-הספר עמית קנדי, מוריה - מורת בנות עמית קנדי, מתן - מורה בנים קנדי

מטרת היוזמה לערוך מפגשים הכוללים פעילויות מגוונות בשיתוף פעולה של שני בתי-ספר שכביש מפריד ביניהם - בית-ספר ממלכתי, שהוא בית-ספרנו, ובית-ספר דתי עמית קנדי. היוזמה נועדה להטמיע את קבלת האחר והשונה, לכבד את האדם באשר הוא אדם ולהגיע להבנה שאומנם אנחנו שונים אך בהרבה דברים אנחנו גם דומים.

היוזמה

התמדת המשתתפים, אנשי הצוות משני בתי-הספר והתלמידים, שלא היו מוכנים לוותר על אף מפגש ופעילות. התלמידים מחכים ומצפים למפגשים הבאים.

הצלחה

לנוכח העומס בעבודה נתקלנו בקושי בארגון מפגשי הצוות במהלך היום כפי שיועדו, דבר שהקשה על מפגשי ההיערכות.

אתגר

אני רואה את התלמידים שומרים על הקשר גם בהמשך. תכנון מפגשים ופעילויות מבעוד מועד, להטמיע את התוכנית גם בשכבות השונות של בית-הספר שלנו.

מבט לעתיד

מתן, מוריה בנים עמית קנדי: "אני אושית הייתה חוויה טובה. התלמידים שיתפו פעולה".
מוריה, מורת בנות עמית קנדי: "הייתה לי חוויה טובה מאוד, הבנות שיתפו פעולה, למדו, חקרו וחדו ומצאו עניין רב בשיחה".

מדידות שותפים
משתתפים

"איזה הוא מלבד - המבד את העריות" (אבות, ד': א)

"טובים השניים מן האחד" (קהלת, ד': ט')

מטיילים ושרים בשביל הסנהדרין

רוממה - ניגונים | חיפה | מחוז חיפה

מנהלת בית-הספר: דפנה בוננה

מובילת היוזמה: סיניה שלגמן

צוות היוזמה: מנהלת בית-הספר - דפנה בוננה, מובילת היוזמה - סיניה שלגמן, מדריך טיולים - אלון גוטר, מדריכת תרבות יהודית-ישראלית - ענת פרלמן, מורה לאומנות - רויטל סמיש, מורה למוזיקה - ליאורה בלוך.

אנו מנחילים את הזמר העברי המוביל את תרבות בית-הספר כחלק מאבני היסוד של בית-הספר. היוזמה החינוכית מביאה לידי ביטוי את החיבור בין הזמר העברי, מקומות בארץ ותוכנית הלימודים בתרבות יהודית-ישראלית של שכבת כיתות ד' - 'פרקי אבות'. באמצעות היוזמה ניתנת לתלמידים האפשרות להביא לידי ביטוי את הניגון האישי שלהם ולהיות שותפים פעילים להוראה וללמידה. זאת ועוד, באמצעות היוזמה אנו מעמיקים את הזהות היהודית-ציונית-ישראלית, תחושת השייכות של התלמידים, אחריותם ומחויבותם לעם, לארצם, למורשתם ולתרבותם היהודית. מהלך הלמידה במסגרת היוזמה עובר מלמידה פנים-כיתתית ללמידת שטח. שיא הלמידה יהיה טיול חווייתי שייערך בחודש מאי - 'שביל הסנהדרין', ממוקד בתוכנית לימודים, אשר במהלכו התלמידים יתנסו בלמידה פעילה, בלמידה בחברותא ובלמידת עמיתים. תלמידי ד' יהיו שגרירים ויניעו להזדהות ולהתלהבות בקרב תלמידי שכבת ה' בפעילות חברותא משותפת בהובלתם.

היוזמה

מנהלת בית-הספר שמרה על קשר רציף עם מובילת היוזמה ונערכו מפגשים לקביעת יעדים לקידום היוזמה, והיא אף גייסה צוות ליוזמה החינוכית.

הצלה

נערכו פגישות הדרכה קבועות מראש שתרמו רבות להצלחת היוזמה. חומרי הלמידה שהוכנו היו מגוונים. תלמידים כתבו משובים באופן רציף בסיום כל שיעור ובהם הביעו את שביעות רצונם ממהלך השיעורים. מקצוע תרבות יהודית-ישראלית הפך אהוב במיוחד על-ידי משתתפי היוזמה פ'.

מובילת היוזמה לא הכירה את המשניות המדוברות בפרקי אבות. הכנת חומרי הלימוד ארכה תקופה ארוכה והציבה עבורה אתגר.

אתגר

עבודה אינטנסיבית בחברותא, אשר לא התארגנה עד כה בצורה משמעותית. הקמת צוות היוזמה פ'.

בנייה וחלוקה של התקציב הציבו אתגר למנהלת ולבית-הספר.

**"בני אדם מצצים את עולמם ואת הווייתם תוך כדי דיאלוג מכבד
עם אחרים [...] הזהות אינה נתונה מראש, היא מוכנת בתהליך
דינמי של התייחסות אל האחר" (אבי שזא)**

המשך חיבור המקצוע תרבות יהודית-ישראלית לחזון הבית-
ספרי במהלך לימוד חווייתי.

מבט לעתיד

הרחבת היוזמה הפדגוגית לשכבות גיל נוספות וחיבורה לתוכנית
הלימודים בתרבות יהודית-ישראלית של אותה שכבת גיל.
המשך התאמת תוכנית הלימודים לשירים מתוך הרפרטואר הארץ ישראלי.

**"חיוצמה, שהייתה תחילה לא פשוטה להפעלה, הסופה של דבר
פתחה עבאדי הצדנות אלמדיה אחרת, חווייתית מהנה
מאוד. השיעורים היו מעניינים ומזוונים לתלמידים."**

מבט לעתיד

נבחרת בצלאל

שדות | בת חפר | מחוז מרכז

מנהלת בית-הספר: ליבנת הפלר

מובילת היוזמה: נירה בלו

צוות היוזמה: נירה בלו - מובילת היוזמה, אייר שפירא - הורה-אם מתנדבת, ליבנת הפלר - מנהלת בית-הספר.

העמקת נוכחותו של המקצוע "תרבות יהודית-ישראלית" בבית-הספר על שש שכבותיו באמצעות 'נבחרת אומנות' של ילדים מכיתות ד'-ה'-ו', הנקראת 'נבחרת בצלאל'. תלמידים אלה ילמדו, יצרו ויהיו שגרירים של היבטים נבחרים של המקצוע בבית-הספר.

היוזמה

כמה היבטים חשובים ליוזמה זו:

- ▶ נבחרת אומנות הנפגשת לשיעור שבועי בן שתיים ללימוד וליצירה, שבסופה הזמנה לפתיחת תערוכה של גוף עבודות אישי בנושא 'המסע היהודי-ישראלי שלי'.
- ▶ יצירת מרחב לימודי חדש שייקרא 'חדר חברותא' לשיעורי תרבות יהודית-ישראלית, לשיעורי נבחרת אומנות וגם למפגשי מורים ותלמידים באווירה אחרת ובהתאמה לרוח הפדגוגית החדשה בבית-הספר, בדגש על מיומנויות עבודת צוות, עבודה רב-גילית ועוד.
- ▶ מפגשים בית-ספריים בטקסי ראש חודש עברי בהובלת נבחרת בצלאל.
- ▶ הכנת 'קיר ראש חודש עברי' הנושא מידע על החודש העברי, הסבר השם, אירוע מיוחד שקרה בחודש זה, דמות חשובה, דבר אקטואליה, סמל מפתח ה"ב החודשי, וציון שמות הילדים החוגגים יום הולדת בחודש העברי.

הצלחה

- ▶ נערך אירוע לשתי הנבחרות עם היוצרת איילה מור והסבים שהיה מיוחד במינו.
- ▶ נערך טקס ראש חודש ראשון עם הסבר על הטקס, לימוד שירים, אמירת ברכת החודש, ציון הילדים החוגגים יום הולדת עברי והשילוב עם כתבי ההוקרה הבית-ספריים - אירוע מיוחד מאוד.
- ▶ עבודת התלמידים הנמנים עם נבחרת בצלאל - שעתיים של לימוד והנאה יצירתית בעקבות תרבות יהודית-ישראלית.

חיבור הצוות ליוזמה וארגון צוות קטן מוביל ומשמעותי.
מציאת זמן משמעותי להטמעת הנושא בקרב הצוות.

אתגר

"כשאיהיה גדול אני רוצה להיות אדם עם שורשים וכןפיים" (אמנון מלך)
"ברוך אתה ה' אלוהינו מלך העולם על שנותן לי כוח ורצון ליצור,
להטמיע, לתקן ולא לוותר למרות רגזי קושי וייאוש"

(נריה בלו, מרכה במפלגת הסיום של ההשתתפות קהילות עשייה)

להעמיק את ארגון טקסי ראש חודש, את ההתייחסות ללוח ראש חודש ולציון התאריך העברי וציון ראש חודש עברי על הלוח בכיתות.

להעמיק את הלמידה בחברותא כחלק מן הכלים הפדגוגיים בכל תחומי הדעת בעזרת 'חדר חברותא' שיצרנו ללמידה שכזו.

צוות היוזמה יורחב לפחות לשלושה אנשי צוות.

מבט לעתיד

פזית קוכני, אימא של תלמידה בנהדרת: נהדרת בצליל היא שילוב נדיר של אומנות ויצירה עם ערכי אהבת הארץ והאחר, הפעילות הנהדרת נותנת מקום ליצירה של אהבה את עצמי, אהבה את השלום והלחץ קטנים חברים חברים. אין זה מובן מאליו שהוא נשאר כל שבו עז שזה מאלוהית

בהיות-ספר ורואה היום הזה את היום הכיפי ביותר. רק נשאר להגיד תודה, תודה, תודה.

ליבת הפלר, מנהלת: אני גאה במורה שלי, נריה בלו, על החלומות האישיים שבאים לידי ביטוי והלשמה במסגרת בית-הספר. נריה מצמיחה כפיים ומצמיחה אהדות מלאה את תלמידה ואת בית-הספר שזאת ולא כך האקדמי הרבה.

מבט לעתיד ומתפתח

איר שפירא, אימא ומנהלת מילכה: שמתי מאוד אתרם מכישרוי ומצאתי במסגרת היוזמה להקמת 'מרחב חברותא' שיש מקום ללמידה של תרבות יהודית-ישראלית. הרצון של הלמידה בחברותא קדם לי וממנו נולד הרצון לתכנן המרחב. הרצון של נריה לשילוב של יצירה עם טקסטים מהתרבות היהודית-ישראלית והצלחת עבודת התלמידים במרחב זה, הוא רצון מקסים. אני מקווה שהלדים אכן ייהנו מהשהייה בכיתה זו ויצאו בה יצירות רבות. כולי תקווה ששיר החינוך יקצה תקצובים נוספים למטרות כאלה. בנוסף, נהנית משיטת הפעולה בין כל הנפשות הפועלות בנושא.

דף קשר

Esterna1@walla.co.il	אסתר נגר	קריית מלאכי	אחוות אחים
anatkoah@gmail.com	ענת כח מנהלת		
mayafinika44@gmail.com	פיניקה מאיה	חיפה	אלון
Revital0701@gmail.com	רויטל בן שמעון		
ravitbavilski@gmail.com	052-2352079	רוית ביילסקי	אסיף
	054-4590972	מירב לטמן	אפק
galiasalem@gmail.com	052-2866879	גליה שלם	בן צבי
dalyab@ashalim.net	050-8684847	דליה בן-יואר	אשלים אנתרופולוגי
Lital168@gmail.com	052-7361110	ליטל דינינו	אקולוגי
	052-8387554	יעל ויינברגר	בגין
einatpeer@hotmail.com	050-6026002	עינת פאר	גולומב
smadarseelig@gmail.com		סמדר זליג	בן גוריון
Maayanmr1991@gmail.com		מעייין שטרן	דבורה עומר
ravonalimor@gmail.com	050-7820605	לימור רבונה	הבונים
Ofra423@gmail.com		עפרה אלמגור- נימן	היובל
	050-5657119	אסתר ימזקי	היובל
	054-6552611	אלה זהבי	הכפר הירוק ע"ש לוי אשכול
	052-5287947	אלירן עובד	
meydanx8@gmail.com		מידן אלבז	המגינים

r.pakizagi@gmail.com	054-6335165	רות פקזגי	בית שמש	ז'בוטנסקי
	0525812546	תמי לוי	גני תקוה	יובלים
aviraneferat@gmail.com	052-3850987	אפרת אבירן	חיפה	יזרעאליה
mihal.sega@sisma.org.il	050-4093242	מיכל סגל	נצרת עילית	כרמל
	054-5984831	ליאת בן חמו	ערד	לבאות
	054-4409872	מאיה כהן	נעלה	לביא
deby8701@gmail.com		דבי עצמון	אחוזת ברק	מרומי שדה
silviroz@walla.com		סילביה רוזנבוים	באר שבע	נאות לון
hadassonet@gmail.com	050-4929298	הדסה אברמוב	ראשון לציון	נווה עוז
Yasminsabag9@gmail.com	054-7311453	יסמין בניסטי		
ritatepler@gmail.com		ריטה טפלר	מ"א מגידו	עומרים
chanicg4@gmail.com	050-7914484	חני ישראל	בית חשמונאי	עתידים
	052-5965800	קארין כהן	מיתר	פסגות
	050-6593664	הילה רובין	חדרה	צליל
	052-2427242	פנינה מזוב		
ztahel@gmail.com	050-8859544	תהל זילברשטיין	משגב	קציר
hefetz.sarit@sisma.org.il	052-3114035	שרית חפץ	נשר	רבין
yafitshtemer@gmail.com	053-9260064	יפית שטמר		
	050-8168078	ענת לחיאני	עכו	חט"ב רוז
	052-5775108	סיניה שלגמן	חיפה	רוממה ניגונים
nirabe@sadot-school.org.il		נירה בלו	בת חפר	שדות

בתי-הספר ביוזמו"פ - מחזור ראשון (לפי מחזות)

מחוז דרום

אחוות אחים	קרית מלאכי
המאוחד	ירוחם
לבאות לחינוך מוזיקלי	ערד
נאות לון	באר שבע
פסגות	מיתר

מחוז ירושלים

היובל	מודיעין
זאב ז'בוטינסקי	בית שמש
לביא	נעלה
קס"ם	יד השמונה

מחוז מרכז

האקולוגי ע"ש שמיר	יבנה
אשלים אנתרופולוגי	ראשון לציון
בן גוריון	נס ציונה
חט"ב היובל	ראש העין
יובלים	גני תקווה
נווה עז"ז	ראשון לציון
עתידים	בית חשמונאי
שדות	בת חפר

מחוז תל אביב

חט"ב בן צבי	פתח תקווה
גולומב	תל אביב
דבורה עומר	פתח תקווה

מחוז חיפה

אלון	חיפה
עליזה ומנחם בגין	קריית מוצקין
הבונים	חיפה
ביאליק	קריית ביאליק
בן גוריון	חיפה
יזרעאליה	חיפה
צליל	חדרה
יצחק רבין	נשר
רוממה	חיפה

מחוז צפון

אפק	קיבוץ אפק
כרמל	נצרת עילית
המגנים	קרית שמונה
מצודות	קרית שמונה
מרומי שדה	אחוזת ברק
עומרים	מ"א מגידו
חט"ב רוז	עכו

מחוז התיישבותי

אסיף משגב	עצמון, שגב
הכפר הירוק ע"ש לוי אשכול	רמת השרון
קציר משגב ב	מועצה אזורית משגב

